



## Határozatok Tára

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2014. február 6.\*

„Verseny — Kartellek — Az ónszabályozók és az ESBO/észter-hőszabályozók piaca — Az EK 81. cikk és az EGT-megállapodás 53. cikkének megsértését megállapító határozat — Az érintett piacokon nem tevékenykedő tanácsadó vállalkozás — Bírságok — Megsemmisítés iránti kereset —

Vállalkozás fogalma — A bűncselekmények és a büntetések törvényességének elve — A jogsértés időtartama — Elévülés — A közigazgatási eljárás időtartama — Ésszerű időn belüli határozathozatal — Védelemhez való jog — A vizsgálati eljárásról való késedelmes tájékoztatás — A forgalom 10%-os felső határa — Egy határozatban két jogsértés miatt kiszabott bírság — Az egységes jogsértés fogalma — Megváltoztatás iránti kérelem — A bírságok összege — A jogsértések időtartama — A közigazgatási eljárás időtartama — A 2006. évi bírságkiszabási iránymutatás — Az értékesítések értéke — Jelképes bírság — Korlátlan felülvizsgálati jogkör”

A T-27/10. sz. ügyben,

az **AC-Treuhand AG** (székhelye: Zürich [Svájc], képviselik: C. Steinle és I. Bodenstein ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselek: F. Ronkes Agerbeek és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: A. Böhlke ügyvéd)

alperes ellen

az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38589 – „hőstabilizátorok”-ügy) 2009. november 11-én hozott C(2009) 8682 végleges bizottsági határozat részleges megsemmisítése, illetve másodlagosan a kiszabott bírságok összegének mérséklése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (harmadik tanács),

tagjai: Czúcz O. elnök, I. Labucka (előadó) és D. Gratsias bírák,

hivatalvezető: C. Kristensen tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. szeptember 18-i tárgyalásra,

meghozta a következő

\* Az eljárás nyelve: német.

## Ítéletet

### A jogvita előzményei

- 1 A jelen ügy az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38589 – „hőstabilizátorok”-ügy) 2009. november 11-én hozott C(2009) 8682 végleges bizottsági határozatot érinti (a továbbiakban: megtámadott határozat, összefoglaló: HL 2010. C 307., 9. o.).
- 2 A megtámadott határozatban ez Európai Közösségek Bizottsága úgy találta, hogy bizonyos vállalkozások megsértették az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikkét azzal, hogy két versenyellenes megállapodás- és összehangoltmagatartás-hálózatban vettek részt az EGT egész területén, amely hálózatok egyfelől az ónszabályozók ágazatát, másfelől pedig az epoxidált szójaolaj és az észterek ágazatát érintették (a továbbiakban: ESBO/észter-ágazat).
- 3 A megtámadott határozat két jogsértés fennállását állapítja meg a hőstabilizátorok két kategóriára vonatkozóan, amelyek a polivinil-klorid (PVC) alapú termékekhez a hővel szembeni ellenállásuk javítása érdekében hozzáadott termékek (a megtámadott határozat (3) preambulumbekzdése).
- 4 A megtámadott határozat 1. cikke szerint e jogsértések mindegyike az árak rögzítésére, a piacok értékesítési kvóták révén történő felosztására, az ügyfelek felosztására, valamint különösen az ügyfelekre, termelésre és értékesítésekre vonatkozó, érzékeny kereskedelmi információk cseréjére irányultak.
- 5 A megtámadott határozat megállapítja, hogy az érintett vállalkozások e jogsértésekben az ónszabályozók ágazatában 1987. február 24. és 2000. március 21. között, az ESBO/észter-ágazatban pedig 1991. szeptember 11. és 2000. szeptember 26. között különböző időszakokban vettek részt.
- 6 A felperes, az AC-Treuhand AG, amelynek székhelye Zürichben (Svájc) van, egy tanácsadó vállalkozás, amely „a nemzeti és nemzetközi szervezetek és érdekcsoportok számára igényekre szabott szolgáltatások teljes körét” kínálja, továbbá a megtámadott határozatból az is kitűnik, hogy e társaság a következőképpen jellemzi szolgáltatásait: „svájci és nemzetközi szakmai szervezetek, valamint szövetségek és nonprofit szervezetek irányítása és igazgatása; piaci adatok gyűjtése, feldolgozása és felhasználása; piaci statisztikák bemutatása; a közölt adatok ellenőrzése a résztvevőknél” (a megtámadott határozat (66) preambulumbekzdése).
- 7 A felperes 1993 novemberében alakult, és 1993. december 28-án vették nyilvántartásba a Fides Trust AG (a továbbiakban: Fides) egyik részlegének vezetői általi felvásárlást követően. E felvásárlást megelőzően a felperes tevékenységeit a Fides végezte. A felperes folytatta tevékenységeit, ugyanazon személyek nyújtották ugyanazon szolgáltatásokat a tagoknak, és ugyanazon kötelezettségek terhelték őket (a megtámadott határozat (67) preambulumbekzdése).
- 8 A Fides és a felperes számos (hozzávetőleg 160) megbeszélést szervezett a megtámadott határozat tárgyát képező kartellekkel kapcsolatban (a továbbiakban: a Fides megbeszélései és az AC-Treuhand-megbeszélései) 1987 és 2000 között (a megtámadott határozat (68) és (111) preambulumbekzdése).
- 9 S. úr volt az a személy, aki a Fides, majd a felperes részére a szóban forgó megbeszéléseket „vezette” a jogsértések teljes időtartama során (a megtámadott határozat (68) preambulumbekzdése).

- 10 A megtámadott határozat megállapította a felperes felelősségét, mivel lényeges és hasonló szerepet játszott mindkét szóban forgó jogsértésben a kartell résztvevői számára megbeszéléseket szervezve, amely megbeszéléseken részt vett és tevékenyen közreműködött, a szóban forgó piacok eladásaira vonatkozó adatok összegyűjtésével és azoknak a résztvevők számára nyújtásával, felajánlva, hogy az érintett vállalkozások közötti feszültségek esetén moderátorként jár el, és a feleket kompromisszumok elérésére biztatva, mindezt díjazás ellenében (a megtámadott határozat (108)–(129), (356)–(359), (380)–(387), (668), (669) és (744)–(753) preambulumbekzdése).
- 11 A megtámadott határozat elfogadásához vezető vizsgálat azt követően indult meg, hogy a Chemtura a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló 2002. február 19-i bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.) alapján 2002. november 26-án mentesség iránti kérelmet nyújtott be (a megtámadott határozat (79) és (80) preambulumbekzdése).
- 12 2003. február 12-én és 13-án a Bizottság a CECA (Franciaország), a Baerlocher (Németország, Franciaország, Olaszország és Egyesült Királyság), a Reagens (Olaszország), az Akcros (Egyesült Királyság) és a Rohm & Haas (Franciaország) helyiségeiben helyszíni vizsgálatot tartott az [EK 81.] és [EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. kötet, 1. fejezet, 3. o.) 14. cikkének (3) bekezdése értelmében.
- 13 Az Akcrosnál folytatott vizsgálat során az utóbbi képviselői felhívták a bizottsági tisztviselők figyelmét arra, hogy néhány dokumentumra kiterjed az ügyvédek és ügyfelek közötti érintkezés bizalmas jellegének védelme (a megtámadott határozat (81) preambulumbekzdése). E védelem igénylése ezt követően a Törvényszék előtt 2003. április 11-én, illetve július 4-én indított bírósági eljárások tárgyát képezte, amelyek a Törvényszék T-125/03. és T-253/03. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítéletének (EBHT 2007., II-3523. o.) alapjául szolgáltak, amely ítélet elutasította a kereseteket (a megtámadott határozat (84)–(90) preambulumbekzdése) (a továbbiakban: az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás).
- 14 A Bizottság 2007. október 8-án, majd 2008 folyamán több alkalommal az [EK] 81. és az [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 18. cikke értelmében információkéréseket intézett az érintett vállalkozásokhoz (a megtámadott határozat (91) és (92) preambulumbekzdése).
- 15 A felpereshez a Bizottság az első információkérést 2007. október 8-án intézte (a továbbiakban: 2007. október 8-i információkérés).
- 16 A felperes nem válaszolt a Bizottság 2008. június 5-i információkérésére a világméretű forgalmát illetően, és egy kiegészítő információkérésre válaszul megelégedett az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-2/37.857 – „szerves peroxidok”-ügy) 2003. december 10-én hozott 2005/349/EK bizottsági határozat (HL 2005. L 110., 44. o.) alapjául szolgáló ügyben a Bizottságnak küldött válaszára történő hivatkozással (a továbbiakban: „szerves peroxidok”-ügy).
- 17 2009. március 17-én a Bizottság kifogásközlést fogadott el, amelyet több társasággal, köztük a felperessel is közöltek 2009. március 18-án (a megtámadott határozat (95) preambulumbekzdése).
- 18 A felperes 2009. május 25-i levelében válaszolt a kifogásközlésre.
- 19 2009. november 11-én a Bizottság elfogadta a megtámadott határozatot.

- 20 A megtámadott határozat 1. cikke megállapítja a felperes felelősségét a jogsértésben való részvétele miatt az ónszabályozók ágazatában az 1993. december 1-je és 2000. március 21. közötti időszak, az ESBO/észter-ágazatban pedig az 1993. december 1-je és 2000. szeptember 26. közötti időszak tekintetében.
- 21 A Bizottság azon jogát illetően, amely alapján bírságokat szabhat ki a felperessel szemben a fent említett jogsértésekért, a Bizottság elutasította az érintett vállalkozások által előadott érveket, amelyek szerint az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárásból fakadó nyugvás az 1/2003 rendelet 25. cikkének (6) bekezdése értelmében csak az említett eljárásban érintett felekre vonatkozott, azaz az Akzo Nobel Chemicals Ltd-re és az AkrosChemicals Ltd-re. A Bizottság azonban úgy találta, hogy az említett nyugvás *erga omnes* hatállyal bír, így az elévülés a vizsgálat által valamennyi érintett vállalkozás tekintetében nyugodott, beleértve a felperest is (a megtámadott határozat (672)–(682) preambulumbekkezdése).
- 22 A Bizottság kifejtette továbbá, hogy a Törvényszék megerősítette, hogy azon tanácsadó vállalkozás, amely szándékosan hozzájárul egy kartellhez, a jogsértés társtetteseként felelőssé tehető (a Törvényszék T-99/04. sz., AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítélete [EBHT 2008., II-1501. o.], a továbbiakban: első AC-Treuhand-ítélet).
- 23 A bírságok összegének megállapítása céljából a Bizottság az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatást (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás) alkalmazta.
- 24 A megtámadott határozat 2. cikke a következőket mondja ki:
- „Az ónszabályozók piacán elkövetett jogsértés(ek) tekintetében az alábbi bírságok kerültek kiszabásra:
- [...]
- 17) az AC-Treuhand 174 000 euró erejéig felelős;
- [...]
- Az ESBO/észterek piacán elkövetett jogsértés(ek) tekintetében az alábbi bírságok kerültek kiszabásra:
- [...]
- 38) az AC-Treuhand 174 000 euró megfizetéséért felelős;
- [...]”

### **Az eljárás és a felek kérelmei**

- 25 2010. január 27-én benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.
- 26 A Törvényszék Hivatalához 2011. július 12-én benyújtott leveleiben a Bizottság jelezte, hogy a Bíróság C-201/09. P. és C-216/09. P. sz., ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság, és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai egyesített ügyekben 2011. március 29-én hozott ítélete (EBHT 2011., I-2239. o.) fényében visszavonja azon érveit, amelyek szerint az 1/2003 rendelet 25. cikkének (6) bekezdése értelmében az elévülésnek az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás miatti nyugvása *erga omnes* hatállyal bír, a felperes tekintetében is, amit a Törvényszék tudomásul vett.

- 27 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (harmadik tanács) úgy határozott, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és pervezető intézkedések keretében felkérte a feleket bizonyos kérdések megválaszolására. A felek e felhívásnak a kitűzött határidőn belül eleget tettek.
- 28 A Törvényszék a 2012. szeptember 18-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszait.
- 29 A tárgyalás során a Törvényszék felkérte a felperest, hogy nyújtsa be a 2011. évi forgalmára vonatkozó adatokat. Miután a felperes e kérésnek az előírt határidőn belül eleget tett, a Törvényszék felkérte a Bizottságot, hogy nyújtsa be az említett dokumentummal kapcsolatos esetleges észrevételeit. A Bizottság ezen észrevételeket az előírt határidőn belül benyújtotta.
- 30 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg a megtámadott határozatot, amennyiben az rá vonatkozik;
  - másodlagosan, csökkentse a vele szemben kiszabott bírságok összegét;
  - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 31 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:
- teljes egészében utasítsa el a keresetet;
  - a felperest kötelezze a költségek viselésére.

### **A jogkérdésről**

- 32 Keresete alátámasztására a felperes kilenc jogalapra hivatkozik, amelyek közül néhányat elsődlegesen a megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelmeinek alátámasztására hoz fel, míg másokat a megtámadott határozatnak a bírságok összegét illető megváltoztatása iránti másodlagos kérelmének alátámasztására.
- 33 A keresetlevélben hivatkozott kilencedik jogalapjának keretében a felperes kiemelte, hogy a határozatot nem közölték vele szabályszerűen.
- 34 A tárgyalás során a felperes mindazonáltal megerősítette, amint már a Törvényszék egyik kérdésére adott írásbeli válaszában is jelezte, hogy visszavonja e tekintetben a megtámadott határozat nem szabályszerű közlésére alapított jogalapját, amit a Törvényszék tudomásul vett.
- 35 Következésképpen a felperes kilencedik jogalapjáról nem szükséges határozni.

### *A megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott jogalapokról*

- 36 A megtámadott határozat megsemmisítése érdekében a felperes négy jogalapra, valamint az ötödik jogalap első részére hivatkozik, amelyek először is az EK 81. cikknek, valamint a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének megsértésén (harmadik jogalap); másodszer a Bizottság bírságkiszabási jogának az 1/2003 rendelet 25. cikkének (5) bekezdése szerinti elévülésén (második jogalap); harmadszor a védelemhez való jognak a felperesnek a vele szemben indított vizsgálati eljárásról való késedelmes tájékoztatása révén történt megsértésén (nyolcadik jogalap); negyedszer az



ésszerű időn belüli határozathozatal elvének a közigazgatási eljárás időtartama miatti megsértésén (hetedik jogalap) és ötödször az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének megsértésén (a hatodik jogalap első része) alapulnak.

A harmadik, az EK 81. cikknek, valamint a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének megsértésére alapított jogalapról

- 37 Harmadik jogalapja keretében – amelyet elsőként kell vizsgálni – a felperes úgy érvel, hogy a Bizottság megsértette az EK 81. cikket, mivel e rendelkezés értelmében a felperes nem vett részt megállapodásban, amely csupán azon vállalkozásokat érinti, akik versenykorlátozó megállapodást kötöttek, illetve akik összehangolt magatartást folytatnak, azonban azokat nem, akik csupán találkozókat szerveztek vagy a versenyellenes megállapodások keretében szolgáltatásokat nyújtottak.
- 38 A felperes olyan megállapodást kötött, amelynek célja nem a verseny torzítása volt, hanem szolgáltatások nyújtása, ezért e megállapodás nem tartozik az EK 81. cikk hatálya alá.
- 39 A Bizottság tehát a felperes szerint nem szankcionálhatta egy olyan magatartásért, amely nem tartozik az EK 81. cikk hatálya alá, és azzal, hogy ezt tette, megsértette a bűncselekmények és büntetések jogszerűségének – az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 7. cikkének (1) bekezdésében, valamint az Európai Unió Nizzában 2000. december 7-én kihirdetett alapjogi chartája (HL C 364., 1. o.) 49. cikkében foglalt – elvét.
- 40 Egyébiránt a felperes úgy érvel, hogy még ha a magatartása az EK 81. cikk hatálya alá is tartozna, a megtámadott határozat akkor is megsértené a bűncselekmények és büntetések jogszerűségének elvét, abban az értelemben, hogy az EK 81. cikk Bizottság általi kiterjesztő értelmezése nem volt a felperes számára előre látható a kifogásolt magatartások idején, tekintettel a Bíróság ítélkezési gyakorlatára és a Bizottság gyakorlatára.
- 41 Ezenkívül a felperes arra hivatkozik, hogy az EK 81. cikk alkalmazásának előreláthatatlansága annál is inkább súlyos a jelen ügyben, mivel a Bizottság nem jelképes bírságot szabott ki, mint a „szerves peroxidok”-ügyben, hanem a legmagasabb kiszabható bírság kétszeresét szabta ki.
- 42 A Bizottság a harmadik jogalap elutasítását kéri, különösen az első AC-Treuhand-ítélet alapján.
- 43 E tekintetben elegendő arra emlékeztetni, hogy a Törvényszék már kimondta egy olyan ügyben, amely végeredményben a felperest is érintette, hogy az EK 81. cikk alkalmazható a felpereshez hasonló vállalkozás által követett magatartásra a jelen eset körülményei között (az első AC-Treuhand-ítélet 112–138. pontja).
- 44 Az első AC-Treuhand-ítéletben a Törvényszék azt is megállapította, hogy az összejátszó magatartást tanúsító valamennyi vállalkozás, beleértve a versenykorlátozóval érintett piacon tevékenységet ki nem fejtő tanácsadó vállalkozást is – mint amilyen a jelen ügyben a felperes –, ésszerűen előre láthatta, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésében megállapított tilalom főszabály szerint alkalmazandó rá, mivel e vállalkozás nem hagyhatta figyelmen kívül, illetve nagyon is megérthette, hogy a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata és a korábbi közösségi ítélkezési gyakorlat már kellően egyértelműen és pontosan magukban hordozták a valamely tanácsadó vállalkozásnak az EK 81. cikk (1) bekezdése megsértéséért való felelőssége kifejezett elismerésének alapját, ha utóbbi aktívan és szándékosan közreműködött az attól elkülönült piacon működő gyártók közötti kartellben, mint ahol ő maga működik (az első AC-Treuhand-ítélet 150. pontja).

- 45 Ennélfogva nem állja meg a helyét a felperes által hivatkozott érvelés, amely szerint egyfelől az EK 81. cikk jelen ügyben történő alkalmazása ellentétes a bűncselekmények és büntetések jogszerűségének elvével, és másfelől a megtámadott határozatban e rendelkezés Bizottság általi értelmezése előre nem látható jellegű.
- 46 Ezen értékelést nem kérdőjelezi meg azon érvelés, amelyet a felperes arra alapít, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság nem jelképes bírságot szabott ki vele szemben, hanem kétszer a lehetséges legmagasabb bírságot, mivel ezen érvelés nem magának a megtámadott határozatnak a jogszerűségét vitatja, hanem a kiszabott bírságok összegét azok megváltoztatása céljából, és ekképpen hatástalan a megsemmisítés iránti kérelmeinek alátámasztásaként, és a megváltoztatás iránti negyedik jogalap vizsgálatához kell kapcsolni.
- 47 Ennélfogva el kell utasítani a harmadik jogalapot, amelyre a felperes a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében hivatkozik.

A második, a Bíróság bírságkiszabási jogának elévülésére alapított jogalapról

- 48 A megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló kérelmeinek alátámasztására felhozott, második jogalapja keretében a felperes úgy érvel, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a jogsértések egészen 1999. november 11-ig tartottak.
- 49 Mivel a megtámadott határozatot 2009. november 11-én fogadták el, a Bizottság bírságkiszabási joga már ekkorra elévült az 1/2003 rendelet 25. cikkének (5) bekezdése értelmében.
- 50 A felperes szerint a jogsértő elemek 1996-tól csökkenni kezdtek, és „1999 közepén” vagy „1999 nyara során” megszűntek a beadványaiban foglaltak értelmében.
- 51 E jogalap alátámasztására a felperes vitatja a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott elemek bizonyító erejét.
- 52 Hivatkozik továbbá egy korábbi alkalmazottjának, S. úrnak – aki a Fides, majd az AC-Treuhand-megbeszéléseit „vezette” – egy 2009. május 20-án tett és 2010. január 17-én eskü alatt megismételt nyilatkozatára (a továbbiakban: S. úr nyilatkozata), amelyet megküldött a Bizottságnak a kifogásközlésre adott válaszában, és amelyet a jelen ügy felei az iratokhoz csatoltak.
- 53 Az e nyilatkozatból kitűnő elemeket, amelyek értelmében a jogsértő magatartások „legkésőbb az 1999. év közepére” megszűntek, megerősítik az iratok között szereplő nyilatkozatok és más vállalkozások által benyújtott bizonyítékok.
- 54 Tekintettel arra, hogy az elévülés 2009. november 11-én bekövetkezett, a felperes úgy érvel, hogy a Bizottságnak már nem fűződött jogos érdeke a jogsértések megállapításához. A Bizottság elutasítja a felperes ezen érvelését, kifejtve, hogy jogilag megkövetelt módon bizonyította, hogy a jogsértések 1999. november 11. után is tartottak még, és ennek folytán a bírságkiszabási joga nem évült el, ekképpen nem kellett, hogy a jogsértések megállapításához fűződő jogos érdekének fennállását bizonyítsa.

– A releváns ítélkezési gyakorlat felidézése

- 55 E tekintetben az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértésével kapcsolatos bizonyításfelvételt illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság kötelezettsége bizonyítani az általa megállapított jogsértést, és olyan bizonyítékokat előterjeszteni, amelyek a jogilag megkövetelt módon igazolják a jogsértést megvalósító körülmények fennállását (a Bíróság C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-8417. o.] 58. pontja, a C-49/92. P. sz.,

Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4125. o.] 86. pontja, valamint a C-2/01. P. és C-3/01. P. sz., BAI és Bizottság kontra Bayer egyesített ügyekben 2004. január 6-án hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 62. pontja).

- 56 Így a Bizottságnak pontos és egybevágó bizonyítékot kell szolgáltatnia azon szilárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az állítólagos jogsértés megtörtént (lásd a Törvényszék T-67/00., T-68/00., T-71/00. és T-78/00. sz., JFE Engineering és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. július 8-án hozott ítélet [EBHT 2004., II-2501. o.] 179. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 57 Kétségtelen, hogy ha a Bizottság a versenyszabályok megsértését azon feltételezésből kiindulva állapítja meg, hogy a megállapított tényállás nem magyarázható másként, mint a versenyellenes magatartás fennállásával, az uniós bíróságnak meg kell semmisítenie a szóban forgó határozatot, amennyiben az érintett vállalkozások olyan érvet terjesztenek elő, amely a Bizottság által megállapított tényállást más megvilágításba helyezi, és amely így lehetővé teszi, hogy a tényállásnak a Bizottság által kialakított magyarázatát más hihető magyarázattal lehessen felváltani a jogsértés fennállásának megállapítása érdekében. Ilyen esetben ugyanis nem tekinthető úgy, hogy a Bizottság bizonyítékkal szolgált volna a versenyjog megsértésének fennállásáról (lásd ebben az értelemben a Bíróság 29/83. és 30/83. sz., Compagnie royale asturienne des mines és Rheinzink kontra Bizottság egyesített ügyekben 1984. március 28-án hozott ítéletének [EBHT 1984., 1679. o.] 16. pontját, valamint a C-89/85., C-104/85., C-114/85., C-116/85., C-117/85. és C-125/85-C-129/85. sz., Ahlström Osakeyhtiö és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1993. március 31-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-1307. o.] 126. és 127. pontját).
- 58 Mindazonáltal az ítélkezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy nem szükséges a Bizottság által előterjesztett minden egyes bizonyítéknak eleget tennie e feltételeknek a jogsértés összes elemét tekintve, hanem elegendő, ha az intézmény által hivatkozott bizonyítékok összességükben értékelve megfelelnek e követelménynek (a Törvényszék fent hivatkozott JFE Engineering kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 180. pontja, valamint a T-54/03. sz., Lafarge kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 56. és 271. pontja).
- 59 Meg kell jegyezni továbbá, hogy a versenyellenes magatartásokban és megállapodásokban való részvétel tilalmának, valamint a jogsértőket fenyegető szankcióknak a közismertsége miatt gyakori, hogy az e magatartásokat és e megállapodásokat megvalósító tevékenységek titkosan folynak le, a találkozókat – leggyakrabban egy harmadik országban – titkosan tartják, továbbá az erre vonatkozó dokumentáció a legminimálisabbra szorítkozik (a Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 55. pontja).
- 60 Még ha a Bizottság fel is fedez olyan iratokat – mint például a találkozókra készült beszámolók –, amelyek kifejezett módon tanúsítják a piaci szereplők közötti jogellenes kapcsolatfelvételt, e dokumentumok általában töredékesek és szórványosak, és ezért gyakran következtetésekkel kell bizonyos részleteket rekonstruálni (a fent hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 56. pontja).
- 61 Ennélfogva az esetek nagy részében a versenyellenes magatartás vagy megállapodás létezését bizonyos egybeesésekből és jelekből kell kikövetkeztetni, amelyek együtt figyelembe véve, más összefüggő magyarázat hiányában a versenyjogi szabályok megsértésének bizonyítékául szolgálhatnak (a fent hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 57. pontja).
- 62 Ezenkívül az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a jogsértés teljes időtartamát közvetlenül megalapozó bizonyítékok hiányában a Bizottságnak legalábbis olyan, időben kellően közeli tényekre vonatkozó bizonyítékokra kell hivatkoznia, hogy ésszerűen elfogadható legyen az, hogy e jogsértés két meghatározott időpont között megszakítás nélkül folytatódott (lásd ebben az értelemben a Törvényszék



T-43/92. sz., Dunlop Slazenger kontra Bizottság ügyben 1994. július 7-én hozott ítéletének [EBHT 1994., II-441. o.] 79. pontját, valamint a T-11/06. sz., Romana Tabacchi kontra Bizottság ügyben 2011. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2011., II-6681. o.] 132. pontját).

- 63 A Bíróság ugyanakkor azt is megállapította, hogy amennyiben a Bizottság bizonyítani tudta, hogy valamely vállalkozás a vállalkozások közötti olyan találkozón vett részt, amelynek nyilvánvalóan versenyellenes célja volt, a Törvényszék helyesen járt el, amikor úgy ítélte meg, hogy a vállalkozás feladata volt, hogy az e találkozókra történekről más magyarázattal szolgáljon. A Törvényszék ezáltal nem fordította meg jogellenesen a bizonyítási terhet, és az ártatlanság vélelmét sem sértette meg (a Bíróság C-235/92. P. sz., Montecatini kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4539. o.] 181. pontja).
- 64 Hasonlóképpen, amennyiben a Bizottság olyan bizonyítékokra hivatkozik, amelyek főszabály szerint elegendőek a jogsértés megtörténtének bizonyításához, akkor az, ha az érintett vállalkozás annak lehetőségére hivatkozik, hogy olyan körülmény állhatott fenn, amely alkalmas lehetett az említett bizonyítékok bizonyító erejének befolyásolására, nem elegendő ahhoz, hogy a Bizottságnak kelljen bizonyítania, hogy e körülmény a bizonyítékok bizonyító erejét nem befolyásolta. Éppen ellenkezőleg, azon eset kivételével, amikor az érintett vállalkozás magának a Bizottságnak a magatartása miatt nem képes ilyen bizonyítékot szolgáltatni, az érintett vállalkozásnak kell a jogilag megkövetelt módon bizonyítania egyrészt az általa hivatkozott körülmény fennállását, másrészt pedig azt, hogy e körülmény kétségesé teszi a Bizottság által hivatkozott bizonyítékok bizonyító erejét (a Törvényszék T-141/08. sz., E.ON Energie kontra Bizottság ügyben 2010. december 15-én hozott ítéletének [EBHT 2010., II-5761. o.] 56. pontja).
- 65 E megfontolások fényében kell vizsgálni, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította-e a megtámadott határozatban, hogy a jogsértések legalább 1999. november 11-ig fennálltak.
- A jogsértések időtartamáról
- 66 A jelen ügyben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság úgy találta, hogy a jogsértések – többek között az érintett vállalkozások által Svájcban tartott megbeszélései formájában – 2000. március 21-ig tartottak az ónszabályozókkal kapcsolatos jogsértések esetében, és 2000. szeptember 26-ig az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos jogsértések esetében (a megtámadott határozat (100) preambulumbekzdése).
- 67 A Bizottság megállapította továbbá, hogy „jelentős számú megbeszélés esetében [...] létez[tek] olyan közvetlen és egyidejű bizonyítékok, amelyek szerint a résztvevők [...] rendszeresen versenykorlátozó célú megbeszéléseket tartottak” (a megtámadott határozat (137) preambulumbekzdése).
- 68 Márpedig a felperes lényegében úgy érvel, hogy a Bizottság nem bizonyította kellő bizonyító erejű tárgyi elemekkel a jogsértő magatartások fennállását, azaz azt, hogy az 1999. november 11. utáni AC-Treuhand-megbeszéléseknek versenyellenes célja lett volna, és úgy érvel, hogy a jogsértő magatartások „1999 közepén” vagy „1999 nyara során” megszűntek a felperes beadványaiban foglaltak szerint.
- 69 Ugyanakkor a felperes nem vitatja, hogy a közvetlenül a Fides megbeszéléseket követő AC-Treuhand-megbeszélések célja legalábbis „1999 közepéig” nyilvánvalóan versenyellenes volt.
- 70 Hasonlóképpen a felperes beadványaiban kifejezetten elismeri, hogy e megbeszélések mindegyikét S. úr vezette, akinek magatartását illetően sajnálatát fejezte ki, és megjegyezte 2009. november 17-i levelében, hogy ezzel kapcsolatban ügyfeleitől is elnézést kért.

- 71 Még akkor is, ha a felperes szerint jogsértő magatartások 1996-tól kezdődően csökkenni kezdtek, a felperes nem vitatja a jogsértő magatartások folyamatos jellegét sem.
- 72 Így a felperes elismeri a jogsértések fennállását, és a folyamatos jellegüket 1993. december 1-jétől és legalábbis 1999 közepéig.
- 73 A felperes nem vitatja azt sem, hogy 1999 második felében és 2000 első felében is sor került az AC-Treuhand-megbeszéléseire.
- 74 A felperes beadványaiban azt is kifejezetten elismeri, hogy a megbeszéléseket S. úr „vezette”.
- 75 Következésképpen a felperes második jogalapjának értékeléséhez elegendő megvizsgálni azt, hogy a jelen ügyben a Bizottság jogilag megkövetelt módon bizonyította, hogy az 1999. november 11. utáni AC-Treuhand-megbeszélések, ugyanúgy mint az ezen időpontot megelőzőek, versenyellenes célúak voltak (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-199/92. P. sz., Hüls kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 01999., I-4287. o.] 155. pontját, a fent hivatkozott Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben hozott ítélet 96. pontját, és a fent hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 81. pontját).

– Az ónszabályozókkal kapcsolatos jogsértés 1999. november 11-ét követő folytatásáról

- 76 Az ónszabályozók ágazatát illetően a Bizottság a megtámadott határozatban úgy találta, hogy a jogsértő magatartások 2000. március 21-ig tartottak, tehát 1999. november 11-én túlmenően, az 1999. évet illetően a (299)–(304) preambulumbekkezdésben, a 2000. évet illetően pedig a (316)–(323), valamint a (420) preambulumbekkezdésben kifejtett különböző bizonyítékok alapján.
- 77 Először is, az 1999. évet illetően, kilenc AC-Treuhand-megbeszélésre került sor Svájcban, tudniillik kettőre februárban, kettőre áprilisban, kettőre júliusban, egyre szeptemberben, valamint két további november 29-én és 30-án, amely megbeszéléseken az Akros, a Baerlocher, a CECA, a Reagens és a Chemtura vett részt (a megtámadott határozat (299) preambulumbekkezdése), a felperes pedig elismeri mindezen megbeszélések megtörténtét, az egyik júliusi kivételével.
- 78 Másodszor a Bizottság kiemelte, hogy a Chemtura 1999 augusztusára vonatkozó, 1999. szeptember 16-i keltezésű havi jelentésében, amelyet e vállalkozás a Bizottsággal való együttműködésének keretében terjesztett elő a közigazgatási eljárás folyamán, megállapítást nyert, hogy „a versenytárs[ai] követ[ték] az árpolitik[áját], és szintén árat emeltek”, valamint hogy egy vállalkozásnak, A-nak „nehézségei voltak az árfelegyem tiszteletben tartását illetően” (a megtámadott határozat (303) preambulumbekkezdése).
- 79 Harmadszor a Chemtura 1999 októberére vonatkozó, 1999. november 15-i keltezésű havi jelentése megjegyzi, hogy A. vállalkozás, ellentétben a többi piaci szereplővel, csökkentette az árait, azonban „már folyamatban [voltak] intézkedések e tendencia megszüntetésére” (a megtámadott határozat (303) preambulumbekkezdése).
- 80 Negyedszer a Chemtura az 1999. november 23-i keltezésű e-mailjében előadja, hogy az árak 8%-kal emelkedtek 1999-ben Nyugat-Európában, valamint hogy az 1999. év negyedik negyedére áremelkedés volt várható (a megtámadott határozat (304) preambulumbekkezdése).
- 81 Ötödször a Chemtura 1999 novemberére vonatkozó, 1999. december 17-i keltezésű havi jelentése szerint egy versenytárs vállalkozás, amelyet két másik versenytárs vállalkozás támogatott, árakat emelt, amelyeket „nem alkalmaztak 2000 első negyedéve előtt” (a megtámadott határozat (304) preambulumbekkezdése).

- 82 Hatodszor, a 2000. évet illetően, két AC-Treuhand-megbeszélésre került sor Zürichben, azaz március 20-án és 21-én, amelyeken az Akcros, a Baerlocher, a CECA, a Reagens és a Chemtura vett részt (a megtámadott határozat (316) preambulumbekzdése), amit a felperes nem vitat.
- 83 Hetedszer a megtámadott határozat (317) preambulumbekzdésében a Bizottság egy 2000. február 1-jei keltezésű memorandumra hivatkozik, amelyet az Akcros egy alkalmazottja írt felettesei (a továbbiakban: Akcros-memorandum), amelynek – a felperes által nem vitatott – szövegét teljes egészében meg kell az alábbiakban ismételni:

„Beszéltem a marketingigazgatókkal, akik igen jól ismerik a [...] szabályozók uniós piacait. Ma mi és a legtöbb uniós versenytársunk ipari csoportokban (egy az ESBO-val és egy az ónszabályozókkal kapcsolatos csoportban) veszünk részt, amelyek fő célja a piaci információk tonnában kifejezett havi eladások formájában történő összesítése. Minden egyes vállalkozás megküldi ezen információt az AC-Treuhand (Svájc) vállalkozásnak, amely megküldi az összesített [...] eredményeket valamennyi részt vevő vállalkozásnak. Semmilyen versengő információ nincs feltüntetve. Ez számomra teljesen szokványosnak és hasznosnak tűnik, mindazonáltal évente kettő–négy alkalommal a részt vevő vállalkozások Svájcban találkoznak annak érdekében, hogy megvitassák az olyan kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdéseket, mint a piaci kilátások és tendenciák, a nem részt vevő vállalkozások tevékenysége és hasonlók. Míg az AC-Treuhand által vezetett megbeszélések magukban nem tűnnek visszaélészerűnek, arról tájékoztattak, hogy a versenytársak, amikor összeülnek, az árszinteket és az ügyfeleket is megvitatják. Ezen okból ajánlom, hogy tudassuk az AC-Treuhanddal, hogy e megbeszéléseken nem veszünk a továbbiakban részt, de megküldjük az információinkat, hogy igénybe vehessük e szolgáltatást. Két évvel ezelőtt e csoportok helyzete teljesen más volt. Majd megjelentek a piros lapok, amelyek tartalmazták a megbeszélések jegyzőkönyvét és a csoportok által az árak emelésére és a piac felosztására vonatkozóan hozott határozatok részleteit. Konkrét ügyfelekről is szó esett. E jegyzőkönyveket nem küldték szét, hanem az AC-Treuhand iratai között tárolták, »biztonságban«, hiszen Svájc nem tagja az Európai Uniónak. 1996-ban vagy 1997-ben már nem került ilyen megbeszélésekre sor, valószínűleg a jogszabályok szigorúbb alkalmazásából adódóan az ilyen tevékenységek elkerülésére vonatkozóan rájuk nehezedő nyomás miatt. Az óncsoport több tagja is arra vonatkozó nyomást gyakorolt a képviselőnkre, hogy állítsák vissza azt a helyzetet, amikor az árak rögzítését és a piac felosztását rendszeresen megvitatták az AC-Treuhand-megbeszélései során. A Barloecher fejt ki a legnagyobb nyomást ránk, és azon tagokra, akik nem támogatják az ilyen megállapodást. Többek között a piaci részesedések »befagyasztását« említik, és ha egy részt vevő vállalkozás növeli a részesedést egy új ügyféllel kötve megállapodást, egy másik ügyfelet át kell adnia az egyensúly helyreállítása érdekében. Ezt megerősíti a kvóták havi ellenőrzése. Nem fogadjuk el, hogy ilyen visszaélészerű tevékenységekben vegyünk részt a továbbiakban, és ez egy további ok arra, hogy e megbeszélésektől távol kell maradnunk. [...] Mindent összevetve, a jelek szerint voltak olyan visszaélészerű megbeszélések/találkozók, amelyeken az Akcros is részt vett. Jóllehet valószínűleg lesznek még olyan alkalmoszerű megbeszélések, amelyeket nem lehet tisztességesnek tekinteni, a továbbiakban nem veszünk részt e hivatalos megbeszéléseket, amelyek egyértelműen helytelenvisszaélészerűek. Azt javaslom, hogy 1., tájékoztassuk az AC-Treuhandot arról, hogy nem veszünk mostantól részt az ön- és az [ESBO/észter] csoport Svájcban tartott megbeszélésein, még ha továbbra is ugyanúgy megküldjük az értékesítési adatainkat mint eddig; 2., szervezzünk a marketing- (és más) igazgatók részére [...] tudatosságnövelő képzést, annak érdekében, hogy világosan megismerhessék azon határokat, amelyeket nem lehet a versenytársakkal való kapcsolat keretében átlépni. Kérem tájékoztasson arról, hogy egyetért-e ezen javaslatokkal.”

- 84 Nyolcdaszor az Akcros-memorandum értelmezésének megerősítése végett a Bizottság kiemelte a megtámadott határozat (318) preambulumbekzdésében, hogy az Akzo elismerte, hogy az Akcros-memorandumot az említett memorandum írójának kézzel írott feljegyzései előzték meg (a továbbiakban: az Akcros kézzel írott feljegyzései), amelyekből kitűnik, amit a felperes sem vitat, hogy egyfelől sor került „nem írásbeli” megbeszélésekre „az árszintet” illetően, amelyeket „növelni” vagy

„fenntartani kell”, valamint „bizonyos ügyfeleket illetően”, és másfelől hogy a megbeszélésekre „Svájcban” került sor, amely „nem tagja az Európai Uniónak”, mivel így nem kellett „meglepetésszerű ellenőrzésektől tartaniuk”.

- 85 Kilencedszer a Bizottság előadja, hogy az Akcros-memorandum következményeként e társaság képviselője a 2000. március 21-én Zürichben tartott AC-Treuhand-megbeszélésen kifejtette, hogy nem fog a továbbiakban részt venni az AC-Treuhand-megbeszéléseken, „folytatja azonban az értékesítésre vonatkozó adatok cseréjét” (a megtámadott határozat (319) preambulumbekzdése), amit a felperes nem vitat.
- 86 Tizedszer a Bizottság kiemelte, hogy az Akcros 2000. június 5-i, S.-úrnak – aki akkoriban a felperes alkalmazottja volt – címzett levelében megerősítette, hogy nem vesz a továbbiakban részt az AC-Treuhand-megbeszélésen (a megtámadott határozat (321) preambulumbekzdése), amit a felperes nem vitat.
- 87 Tizenegyszer a Bizottság a Chemtura által a közigazgatási eljárás során a Bizottsággal való együttműködése keretében tett nyilatkozatokra hivatkozik, amelyek szerint az ónszabályozókkal kapcsolatos kartell „2000-ig fennállt” (a megtámadott határozat (420) preambulumbekzdésének a) pontja).
- 88 Ezen elemek összességére tekintettel a Törvényszék úgy véli, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban az ónszabályozókkal kapcsolatban megállapított jogsértést bizonyította, olyan bizonyítékok előterjesztésével, amelyek a jogilag megkövetelt módon igazolják a jelen ügyben az ónszabályozókkal kapcsolatos jogsértést megvalósító körülmények fennállását, abban az értelemben, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban elegendő bizonyítékot tárt fel azon szilárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az ónszabályozókkal kapcsolatos jogsértés megtörtént.
- 89 Az ónszabályozókat illetően a fenti 77–87. pontban kifejtett különböző bizonyítékok együttesen ugyanis kizárják, hogy az 1999 novemberének végén és 2000 márciusában tartott AC-Treuhand-megbeszélések az ónszabályozók tekintetében ne bírtak volna versenyellenes céllal.
- 90 Az említett bizonyítékok egyértelműen alátámasztják az AC-Treuhand-megbeszélések versenyellenes célját: különösen az Akcros-memorandum, amely kifogásolja az AC-Treuhand-megbeszélések versenyellenes jellegét, e vállalkozás azon döntése, amely szerint nem vesz a továbbiakban e megbeszéléseken részt, azon tény, hogy azoktól nyilvánosan elhatárolódott, 2000 során kétszer is, valamint az e vállalkozás vezetőinek szóló, a versenyszabályokkal kapcsolatos tudatosságnövelő képzés szervezésének szándéka, a Chemtura nyilatkozatai, amelyek a kartell „2000-ig” tartó fennállásáról tanúskodnak, valamint a felperes által az AC-Treuhand-megbeszélések jellegének megváltozását illetően felhozott bizonyítékok teljes hiánya.
- 91 Következésképpen az 1999 novemberének végén és 2000 márciusában tartott AC-Treuhand-megbeszéléseknek nem lehetett a korábbi megbeszélésektől eltérő célja, amikor ugyanazon vállalkozások és ugyanazon személyek ugyanabban az összefüggésben ültek össze S. úr vezetésével.
- 92 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban bizonyítékok olyan csoportjára hivatkozott, amelyek együttesen értékelve megalapozzák azon szilárd meggyőződést, hogy az AC-Treuhand-megbeszélések keretében az ónszabályozókkal kapcsolatos jogsértő magatartások 1999. november 11-ét követően folytatódtak.
- 93 Ezt az értékelést nem kérdőjelezi meg a felperes érvei.



- 94 A felperes szerint a neki felrótt jogsértő magatartás „1999 közepén” véget ért az ónszabályozók, illetve az ESBO/észter ágazatát illetően, amint az S. úr nyilatkozatából kitűnik, amelynek tartalmát a Bizottság aktájának iratai, valamint az AC-Treuhand-megbeszélések jegyzőkönyvei is megerősítik, amelyekről a felperes teljes mértékben függ a kartell végére vonatkozó álláspontjának kifejtése szempontjából, mivel egyetlen másik alkalmazottjának sem volt semmilyen kapcsolata a kartellel.
- 95 A felperes úgy érvel, hogy a kartellnek az AC-Treuhand-megbeszélések során folytatott tevékenysége mind az ónszabályozók, mind az ESBO/észter ágazatának tekintetében „1996/1997-től kezdve” fokozatosan csökkenni kezdett.
- 96 Mindazonáltal és függetlenül attól, hogy e csökkenés valóban bekövetkezett-e, meg kell állapítani, hogy a felperes kifejezetten és beadványaiban több alkalommal is elismerte a neki betudható jogsértő magatartások fennállását, mind az ónszabályozók, mind az ESBO/észter ágazatának tekintetében, legalábbis „1999 közepéig”.
- 97 Ennélfogva a felperes második jogalapjának értékelése végett a Törvényszéknek nem kell figyelembe vennie a felperes által e csökkenés alátámasztására felhozott bizonyítékokat, mivel a felperes ezzel kapcsolatos érvelése nem a megtámadott határozat, illetve a vele szemben kiszabott bírságok megváltoztatására irányul, hanem a megtámadott határozat megsemmisítésére a Bizottság bírságkiszabási jogának elévülése okán.
- 98 A felperes szerint a Bizottság által a megtámadott határozatban hivatkozott és a jelen ítélet 77–87. pontjában említett bizonyítékok semmi esetre sem teszik lehetővé az ónszabályozókkal kapcsolatos jogsértés 1999. november 11-t követő fennállásának felperessel szembeni megállapítását.
- 99 Ebben az értelemben a felperes olyan érvekre hivatkozik, amelyek egyaránt érvényesek az ónszabályozókkal és az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos jogsértésre is.
- 100 Először is a felperes előadja, hogy K. úr, a kartell egyik tagjának, – nevezetesen a Cibának, amelyet a Chemtura 1998 májusában vásárolt meg, és amely a kartell „alapítója” volt –, az egyik képviselője, aki a kezdetektől fogva valamennyi AC-Treuhand-megbeszélésen részt vett, az ónszabályozókat illetően 1999 júliusától, az ESBO/észter-ágazatot illetően pedig 1999 szeptemberétől kezdve nem vett már részt e megbeszéléseken, mivel nyugdíjba vonult.
- 101 Ezen érvelés nem lehet eredményes.
- 102 Nem vonható le ugyanis a kartell résztvevői egyikének képviselője nyugdíjba vonulásából, bármennyire központi szerepet is töltött be, hogy a kartell résztvevői szükségszerűen véget vetettek a jogsértő magatartásuknak, már csak azért sem, mert azokat folytatták az S. úr vezette AC-Treuhand-megbeszélések keretében.
- 103 Másodszor a felperes S. úr nyilatkozatára hivatkozik, amely szerint „a kilencvenes évek végén már nem került sor ilyen [versenyellenes] megbeszélésekre az [AC-Treuhand-megbeszélések] keretében”.
- 104 Tekintettel arra, a felperes kifejezetten elismert tényre, amely szerint S. úr „vezette” a felperes részéről az AC-Treuhand-megbeszéléseket, amelyek versenyellenes célját a felperes elismeri, e nyilatkozat – *in tempore suspecto* – megtételének időpontjára, valamint azon tényre, hogy S. úr kifejtette, hogy „nem [tudná] pontosan megmondani, hogy mikortól hagytak fel az ilyen jellegű megbeszélésekkel”, S. úr nyilatkozata nem érintheti a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott bizonyítékok bizonyító erejét.
- 105 Ugyanezen okokból el kell utasítani a felperesnek S. úr meghallgatására irányuló kérelmét, anélkül hogy e kérelem elfogadhatóságát vizsgálni kellene.



- 106 Harmadszor a felperes megjegyzi, hogy az Arkema csak olyan bizonyítékokat terjesztett elő, amelyek azt támasztják alá, hogy a kartell 1999. szeptember 29-ig tartott, míg a Ciba az ónszabályozókkal kapcsolatban csak az 1999 áprilisát, az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatban pedig csak az 1999 májusát megelőző időszak tekintetében nyújtott be bizonyítékot a versenyellenes megbeszélések létét illetően.
- 107 Ezen érvelésnek nem lehet helyt adni.
- 108 Nem tekinthető ugyanis úgy, hogy azon pusztán tény, miszerint bizonyos vállalkozások csupán olyan bizonyítékokat terjesztettek elő, amelyek a jogsértés fennállását csak egy adott időszakig támasztják alá, elegendő lenne azon – egyébként alátámasztott – megállapítás megkérdőjelezéséhez, amely szerint az említett jogsértések ezen időszakon túl is fennálltak.
- 109 Negyedszer a felperes kiemeli, hogy a Faci jelezte, hogy az árakat csupán 1999 elejéig vitatták meg, a Chemson pedig azt jelezte, hogy a jogsértő magatartások legkésőbb 1999 szeptemberében véget értek.
- 110 Ezen érvelésnek sem lehet helyt adni.
- 111 Egyfelől ugyanis meg kell jegyezni, hogy a Faci felperes által hivatkozott nyilatkozatai a szóban forgó kartellek csupán egyik összetevőjét érintik, tudniillik az árak jogellenes rögzítését, és nem érintik a többi részt, többek között a piacok és az ügyfelek felosztását, illetve érzékeny kereskedelmi információk cseréjét.
- 112 Másfelől a Chemson nyilatkozatait illetően nem állapítható meg egy vállalkozás által *in tempore suspecto* tett nyilatkozat alapján, hogy a szóban forgó kartellek valamennyi résztvevője szükségszerűen véget vetett jogsértő magatartásának, már csak azért sem, mert azokat folytatták az S. úr vezette AC-Treuhand-megbeszélések keretében, és mert – amint azt a maga a felperes is megjegyezte – egy másik vállalkozás, a Ciba, nem zárta ki, hogy a kartell a továbbiakban folytatódhatott.
- 113 Ötödször a felperes előadja, hogy a közigazgatási eljárás során a Bizottsággal való együttműködésének keretében a Chemtura egyáltalán nem említette meg az AC-Treuhand-megbeszéléseket.
- 114 Ezen érv elutasítása érdekében elegendő megjegyezni, hogy maga a felperes is úgy érvel, hogy a Chemtura igazgatósága „láthatólag” nem volt tisztában az említett megbeszélések tartalmával.
- 115 Hatodszor a felperes kiemeli, hogy a Chemtura 1998 májusától kezdődően az árak terén önálló stratégiát folytatott.
- 116 A jelen ítélet 112. pontjában kifejtettekkel megegyező okokból ezen érv nem meggyőző, már csak azért sem, mert a kartell feltételeinek az egyik résztvevő általi be nem tartása e tag általi nyilvános elhatárolódás hiányában nem mentesíti, és nem is határozza meg *a fortiori* a kartell végét a többi résztvevő tekintetében (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-510/06. P. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben 2009. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-1843. o.] 120. pontját).
- 117 Hetedszer a felperes hangsúlyozza, hogy az Akzo, amely vállalkozáshoz az Akcros kapcsolódott, a versenyszabályokat szigorúan tiszteletben tartó politikát követett „az 1990-es évek végén”.
- 118 A jelen ítélet 112. pontjában kifejtettekkel megegyező okokból ezen érv nem elfogadható, annál is kevésbé, mivel nyilvánvaló, hogy az Akcros csupán 2000 márciusában határolódott el hivatalosan a szóban forgó kartellektől.
- 119 Nyolcdszor, különösen az ónszabályozókra vonatkozó jogsértést illetően, a felperes vitatja, hogy 1999-ben lett volna AC -Treuhand-megbeszélés.

- 120 Mindazonáltal a felperes kifejezetten elismeri más AC-Treuhand-megbeszélések megtörténtét, többek között az 1999 júliusi, az 1999. november 29-i és 30-i megbeszélését, ezért ezen érvet mint hatástalant el kell utasítani.
- 121 Kilencedszer, a Chemtura havi jelentéseit illetően, amelyeket a jelen ítélet 78. és 79. pontja említ, valamint a Chemtura 1999. november 23-i e-mailjét és az 1999. december 17-i keltezésű havi jelentését illetően, amelyeket a jelen ítélet 80. és 81. pontja említ, egyfelől a felperes előadja, hogy az említett jelentések nem említik őt, és ekképpen nem bizonyítják, hogy az árakra vonatkozóan esetleges megállapodások születtek volna az ő támogatásával, vagy akár valamely AC -Treuhand-megbeszélés során.
- 122 Másrészt ezen elemek nem teszik lehetővé az árakra vonatkozó megállapodások fennállásának megállapítását, mindössze az árak emelkedésére hivatkoznak, így ezen elemek nem bizonyítják, hogy sor került volna az AC-Treuhand-megbeszélésekhez kapcsolódó versenyellenes tevékenységekre az 1999. év közepét követően.
- 123 Ezen érvelésnek nem lehet helyt adni.
- 124 Ugyanis – amint arra a jelen ítélet 62. pontja emlékeztet – az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a jogsértés teljes időtartamát közvetlenül megalapozó bizonyítékok hiányában a Bizottság legalábbis egymáshoz időben kellően közeli tényekre vonatkozó bizonyítékokra támaszkodjon, és így ésszerűen elfogadható legyen az, hogy e jogsértés megszakítás nélkül folytatódott a két meghatározott időpont között.
- 125 Márpedig egyrészt a felperes elismeri a februári és áprilisi AC-Treuhand-megbeszélések, és legalább egy júliusi megbeszélés versenyellenes célját.
- 126 Másrészt ezen elemekből kitűnik, hogy legalábbis az ónszabályozók piacán az e piacon tevékenykedő és az AC-Treuhand-megbeszéléseken részt vevő vállalkozások összehangoltan emelték áraikat 1999 második felében, azaz az azon AC-Treuhand-megbeszélésekkel megegyező időszakban, amelyek létét nem vitatja a felperes.
- 127 Tizedszer, a 2000. évet illetően, mind az ónszabályozókra, mind az ESBO/észter-ágazatra vonatkozó jogsértés tekintetében a felperes vitatja az Akcros-memorandum Bizottság általi olvasatát.
- 128 A felperes szerint az Akcros-memorandum, amelynek szövegét a jelen ítélet 83. pontja idézi, „nagyreszt mentesítő”. Az említett memorandum nem bizonyítja, hogy a kartell 2000-ig folytatódott volna, hanem épp ellenkezőleg megállapítja, hogy a kartell jelentősen csökkent intenzitásában 1996/1997-ben, és semmilyen versenyellenes tevékenységre sem került már sor 1999/2000-ben.
- 129 Az Akcros-memorandum bizonyos részeiből kitűnik, hogy „teljesen más a helyzet”, mint „két évvel ezelőtt”, hogy „1996-ban vagy 1997-ben ilyen jellegű megbeszélésekre nem került már sor”, hogy a versenyen kívüli információk AC-Treuhandnak történő megküldése „teljesen szokványosnak és hasznosnak tűnik”, valamint hogy „az AC-Treuhand által vezetett megbeszélések magukban nem tűnnek visszaélészerűnek”, illetve hogy „arra vonatkozó nyomást gyakorolt [a csoport több tagja az Akcros képviselőjére], hogy állítsák vissza azt a helyzetet, amikor az árak rögzítését és a piac felosztását rendszeresen megvitatták az AC-Treuhand-megbeszélések során”.
- 130 Ezen állítás nem fogadható el.
- 131 Meg kell ugyanis állapítani, hogy beadványaiban a felperes csak nyilvánvalóan csonkított részleteit idézi az Akcros-memorandumnak, amint az a jelen ítélet 83. pontjából is kitűnik.

- 132 Ekképpen egyértelműen kitűnik a 2000. február 16-i keltezésű Akcros-memorandum bizonyos részeiből, hogy a szerzője azt javasolja, hogy a továbbiakban ne vegyenek részt e megbeszéléseken, és ezt kétszer is e dokumentumban, valamint hogy szorítkozzanak „az eladásra vonatkozó információk” megküldésére. Megállapítja továbbá, jelen időben – amit fontos kiemelni –, hogy nyomás nehezedik rájuk „a piaci részesedések »befagyasztását«” illetően, és említ „olyan alkalomszerű megbeszélések[et], amelyeket nem lehet tisztességesnek tekinteni”, és „amelyek egyértelműen visszaélészerűek”.
- 133 Mindenesetre az Akcros-memorandum összefüggéseiben való olvasata alapján a jogilag megkövetelt módon megállapíthatóak a megtámadott határozatban a felperesnek felrótt jogsértő magatartások, amennyiben végeredményben mind az ónszabályozók, mind az ESBO/észter piacát illetően következik annak bizonyítéka, hogy az AC-Treuhand-megbeszéléseken részt vevő vállalkozások egyike megállapította ezek versenyellenes célját, és ugyanezen vállalkozás 2000 márciusában célszerűnek tartotta, ha a továbbiakban nem vesz részt az említett megbeszéléseken, és nyilvánosan elhatárolódott két alkalommal is azok céljától a 2000. év első negyedévében, tehát azon AC-Treuhand-megbeszélések időszakában, amelyek megtartását a felperes nem vitatja.
- 134 Nem fogadható el az, hogy az Akcros által a 2000. év első negyedévében elfogadott ilyen magatartás a három, sőt négy évvel korábbi versenyellenes megbeszélésekkel lett volna kapcsolatban.
- 135 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította, hogy az ónszabályozókra vonatkozó jogsértés 1999. november 11-ét követően is folytatódott.
- Az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos jogsértés 1999. november 11-ét követő folytatódásáról
- 136 Az ESBO/észter-ágazatot illetően a Bizottság a megtámadott határozatban úgy találta, hogy a jogsértő magatartások 1999-ben még folytatódtak, egészen 2000. szeptember 26-ig, tehát 1999. november 11-én túlmenően, az 1999. évet illetően a (305)–(315) preambulumbekkezdésben, a 2000. évet illetően pedig a (316)–(323) preambulumbekkezdésben kifejtett különböző bizonyítékok alapján.
- 137 Először is az 1999. évet illetően nyolc AC -Treuhand-megbeszélésre került sor, azaz januárban kettő, májusban kettő, szeptemberben kettő, és december 14-én és 15-én egy-egy volt, amely megbeszéléseken az Akcros, a CECA, a Chemson, a Faci és a Chemtura vett részt (a megtámadott határozat (305) preambulumbekkezdése), amit a felperes nem vitat.
- 138 Másodszor a Bizottság kiemelte, hogy a Chemtura 1999 augusztusára vonatkozó, 1999. szeptember 16-i keltezésű havi jelentésében jelezte, hogy a vállalkozások „az árak közel 10%-os emelésében állapodtak meg [az ESBO/észter-ágazatot illetően], amely áremelés októberben lép életbe” (a megtámadott határozat (308) preambulumbekkezdése).
- 139 Harmadszor a Bizottság a megtámadott határozat (315) preambulumbekkezdésében az 1999. december 15-i megbeszélés jegyzőkönyvére hivatkozik, amelyet a felperes készített, és amely megemlíti a „közeljövőbeni [...] szorosabb együttműködés” lehetetlenségét egy olyan vállalkozással, amely még nem vesz részt az AC-Treuhand-megbeszéléseken.
- 140 Negyedszer, a 2000. évet illetően, öt AC-Treuhand-megbeszélésre került sor, azaz márciusban kettő, júniusban egy és szeptemberben kettő volt, amely megbeszéléseken az Akcros, a CECA, a Chemson, a Faci és a Chemtura vett részt (a megtámadott határozat (316) preambulumbekkezdése), amit a felperes nem vitat.
- 141 Ötödször a Bizottság az Akcros-memorandumra hivatkozik, amelynek tartalmát a jelen ítélet 83. pontja mutatja be.

- 142 Hatodszor a Bizottság az Akcrosnak a jelen ítélet 84. pontjában említett, kézzel írott feljegyzéseire is hivatkozik.
- 143 Hetedszer a Bizottság előadja, hogy az Akcros-memorandum folyamányaként e társaság képviselője a 2000. március 22-én Zürichben tartott AC-Treuhand-megbeszélésen kifejtette, hogy nem fog a továbbiakban részt venni az AC-Treuhand-megbeszéléseken (a megtámadott határozat (319) preambulumbekzdése).
- 144 Nyolcadszor, a Bizottság azt is kifejtette, hogy az Akcros 2000. június 5-i levelében megerősítette azon szándékát, miszerint nem kíván a továbbiakban részt venni az AC-Treuhand-megbeszéléseken (a megtámadott határozat (320) preambulumbekzdése), amit a felperes nem vitat.
- 145 Kilencedszer, a Bizottság egy 2000. szeptember 26-án, Olaszországban tartott, a felperes által szervezett megbeszélés jegyzőkönyvére hivatkozik, amelyet a Chemson nyújtott be a közigazgatási eljárás során, és amely megemlíti annak lehetőségét, hogy az „együtműködés” nem folytatódik „úgy, mint korábban” (a megtámadott határozat (323) preambulumbekzdése), amit a felperes csak S. úr nyilatkozataira hivatkozva vitat.
- 146 Tizedszer a Bizottság a Chemtura által az együtműködése keretében a közigazgatási eljárás során tett nyilatkozatokra hivatkozik, amelyek az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos kartellnek „2001-ig” tartó fennállását említik (a megtámadott határozat (420) preambulumbekzdésének b) pontja).
- 147 Ezen elemek összességére tekintettel a Törvényszék úgy véli, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatban megállapított jogsértést bizonyította, olyan bizonyítékok előterjesztésével, amelyek a jogilag megkövetelt módon igazolják a jelen ügyben szóban forgó jogsértést megvalósító körülmények fennállását, abban az értelemben, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban elegendő bizonyítékot tárt fel azon szilárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos jogsértés megtörtént.
- 148 Az ESBO/észter-ágazatot illetően a jelen ítélet 137–146. pontjában kifejtett különböző bizonyítékok együttesen ugyanis kizárják, hogy az 1999 decemberében tartott AC-Treuhand-megbeszélések ezen ágazat tekintetében ne bírtak volna versenyellenes céllal.
- 149 Az említett bizonyítékok egyértelműen alátámasztják az AC-Treuhand-megbeszélések versenyellenes célját: különösen az AC-Treuhand-megbeszélés 1999. december 15-i keltezésű jegyzőkönyve, az Akcros-memorandum, amely kifogásolja az AC-Treuhand-megbeszélések versenyellenes jellegét, e vállalkozás azon döntése, amely szerint nem vesz a továbbiakban e megbeszéléseken részt, azon tény, hogy azoktól nyilvánosan elhatárolódott, 2000 során kétszer is, valamint az e vállalkozás vezetőinek szóló, a versenyszabályokkal kapcsolatos tudatosságnövelő képzés szervezésének szándéka, a Chemtura nyilatkozatai, amelyek a kartell „2001-ig” tartó fennállásáról tanúskodnak, valamint a felperes által az AC-Treuhand-megbeszélések jellegének megváltozását illetően felhozott bizonyítékok teljes hiánya.
- 150 Következésképpen az 1999 decemberében és 2000 márciusában tartott AC-Treuhand-megbeszéléseknek nem lehetett a korábbi megbeszélésektől eltérő célja, amikor ugyanazon vállalkozások és ugyanazon személyek ugyanabban az összefüggésben ültek össze S. úr vezetésével.
- 151 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban bizonyítékok olyan csoportjára hivatkozott, amelyek együttesen értékelve megalapozzák azon szilárd meggyőződést, hogy az AC-Treuhand-megbeszélések keretében az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos jogsértő magatartások legalábbis 1999. november 11-ét követően folytatódtak.
- 152 A fenti megfontolások összességét nem kérdőjelezi meg a felperes érvei.

- 153 Először is a felperes nem vitathatja hatékonyan a Chemtura által készített, a jelen ítélet 138. pontjában említett havi jelentés bizonyító erejét, a jelen ítélet 124–126. pontjában kifejtett okokból.
- 154 Másodszor a felperes nem állíthatja komolyan azt, hogy az 1999. december 15-i AC-Treuhand-megbeszélés jegyzőkönyve, amelyet a jelen ítélet 139. pontja említ, és amely a „közeljövőbeni [...] szorosabb együttműködés” lehetetlenségére hivatkozik egy olyan vállalkozással, amely még nem vesz részt AC-Treuhand-megbeszéléseken, az említett vállalkozásnak a piaci statisztikák bemutatásában való részvételére vonatkozott.
- 155 A felperes csupán az AC-Treuhand-megbeszélések állítólagos tartalmával kapcsolatos érvelésének megisméltésére szorítkozik, ami nem érintheti a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott bizonyítékok bizonyító erejét.
- 156 Végezetül „egy szorosabb együttműködés” kialakítása egy már létező minimális együttműködés fennállását feltételezi, amely nem lehet más mint az említett vállalkozásnak a piaci statisztikákban való részvétele, oly módon, hogy a „szorosabb” együttműködés kizárja, hogy a csupán a piaci statisztikákban való részvétel.
- 157 Harmadszor, a felperes nem hivatkozhat hasznosan S. úr nyilatkozatára a jelen ítélet 104. pontjában kifejtett okokból.
- 158 Negyedszer, a jelen ítélet 131–133. pontjában kifejtett okokból nem meggyőző az Akcros-memorandum bizonyító erejének vitatása sem.
- 159 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította az ESBO/észter-ágazatra vonatkozó jogsértés 1999. november 11-ét követő folytatódását.
- 160 Ennélfogva nem kell vizsgálni azon érveket, amelyekre a felperes a Bizottság által a megtámadott határozatban arra vonatkozóan elfogadott egyéb bizonyítékokkal kapcsolatban hivatkozik, hogy az ESBO/észter-ágazatra vonatkozó jogsértés 2000 szeptemberéig fennállt.
- 161 Ugyanis, még ha ezen érvek megalapozottak is lennének, akkor sem hatékonyak a felperes megsemmisítés iránti második jogalapjának alátámasztására.
- 162 E megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította a jogsértő magatartások 1999. november 11-ét követően is folytatódtak, minek következtében a szankciók kiszabására vonatkozó joga nem évült el 2009. november 11-én.
- 163 Végül meg kell állapítani, hogy a felperes azon érvelése, amely szerint nem fűződött jogos érdek a jogsértés megállapításához, ekképpen megfosztva előfeltevésétől, így ezen érvelést el kell utasítani.
- 164 Következésképpen el kell utasítani a második jogalapot, amelyre a felperes a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében hivatkozik.

A nyolcadik – a védelemhez való jognak a vizsgálati eljárásról való késedelmes tájékoztatás révén történt megsértésére alapított – jogalapról

- 165 A megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott, nyolcadik jogalapjában a felperes úgy érvel, hogy a védelemhez való jogának gyakorlását érintette azon tény, hogy a Bizottság késedelmesen tájékoztatta az ellene indított vizsgálati eljárásról.



- 166 A felperes szerint a Bizottságot terhelő általános kötelezettség értelmében ez utóbbi feladata lett volna a felperest tájékoztatni az ellene indított vizsgálati eljárásról nem sokkal a vizsgálatok kezdetét követően, de legkésőbb a 2007. október 8-i információkérés alkalmával, és ezt kifejezett formában.
- 167 Márpedig a felperest a Bizottság csak a 2009. február 9-i levelében tájékoztatta, azaz egy és fél évvel később, a 2009. március 18-i kifogásközlés megküldése előtt pár héttel.
- 168 A vele szemben folyó vizsgálati eljárásról való késedelmes tájékoztatás megsértette a felperes védelemhez való jogának gyakorlását.
- 169 A felperes kiemeli ebben az értelemben, hogy 2007 és 2009 között S. úr emlékezete pontatlanabbá vált, így utóbbi 2009. május 20-i nyilatkozata kevésbé részletes volt, és még tovább veszített hiteléből a Bizottság szemében.
- 170 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint – amint az az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésében is megerősítésre került – az alapvető jogok elválaszthatatlan részét képezik a Bíróság által védelemben részesített alapelveknek. A Bíróság többször is kimondta, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása a versenyjogi politika keretében lefolytatott közigazgatási eljárások során az uniós jog részét képezi (lásd különösen a C-534/07. P. sz., Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-7415. o.] 26. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 171 Az EK 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárással kapcsolatosan az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság előtt zajló közigazgatási eljárás két külön, egymást követő szakaszra oszlik, amelyek mindegyike saját belső logikának felel meg: vagyis egyrészt egy előzetes vizsgálati szakaszra, másrészt pedig egy kontradiktórius szakaszra. Az előzetes vizsgálati szakasz – amely a kifogásközlésig terjed – célja annak lehetővé tétele, hogy a Bizottság összegyűjtse a versenyszabályok megsértésének fennállását bizonyító vagy azt cáfoló valamennyi releváns elemet, és állást foglaljon az eljárás irányultságát és későbbi alakulását illetően. A kontradiktórius szakasznak viszont – amely a kifogásközléstől a végleges határozat elfogadásáig tart – lehetővé kell tennie a Bizottság számára, hogy a kifogásolt jogsértés tekintetében végleges határozatot hozzon (lásd a Bíróság C-521/09. P. sz., Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 2011., I-8947. o.] 113. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 172 Az előzetes vizsgálat szakasz kapcsán a Bíróság megállapította, hogy e szakasz kezdete az az időpont, amikor a Bizottság az uniós jogalkotó által ráruházott hatáskörében eljárva olyan intézkedést tesz, amely magában foglalja a jogsértés elkövetésére vonatkozó kifogást, és amely jelentős következményekkel jár az azzal gyanúsított jogalanyok helyzetére (lásd a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 114. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 173 Az érintett jogalany csupán a közigazgatási eljárás kontradiktórius szakasza kezdetén a kifogásközlés révén szerezhet tudomást mindazokról a lényeges bizonyítékokról, amelyre a Bizottság az eljárás e szakaszában támaszkodik. Következésképpen az érintett vállalkozás csupán a kifogásközlés megküldését követően tud teljes mértékben élni védelemhez való jogával (lásd a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 115. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 174 Ezzel a Bíróság azt is kimondta, hogy a Bizottság által az előzetes vizsgálati szakasz során végzett bizonyításvételek, így különösen a vizsgálati cselekmények, illetve az információkérések bizonyos helyzetekben természetüknél fogva az uniós versenyszabályok megsértésére vonatkozó kifogásra utalhatnak, és jelentős következményekkel járhatnak az érintett jogalanyok helyzetére (a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 116. pontja).

- 175 Következésképpen el kell kerülni azt, hogy a védelemhez való jog orvosolhatatlanul sérülhessen a közigazgatási eljárás ezen szakaszában, mivel a meghozott vizsgálati intézkedéseknek meghatározó jellege lehet a vállalkozások magatartásának a felelősségük megállapítására alkalmas jogellenes jellege bizonyítékainak megállapítása tekintetében (a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 117. pontja).
- 176 Az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének betartásával kapcsolatosan a Bíróság lényegében kimondta, hogy a védelemhez való jog hatékony gyakorlásának esetleges akadályai forrásának értékelése nem szabad, hogy a közigazgatási eljárás kontradiktórius szakaszára korlátozódjon, hanem ezen eljárás egészére ki kell, hogy terjedjen, ideértve annak teljes időtartamát (a Bíróság C-105/04. P. sz., *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-8725. o.] 49. és 50. pontja, valamint a C-113/04. P. sz., *Technische Unie* kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8831. o.] 54. és 55. pontját).
- 177 Márpedig a Bíróság szerint hasonló megfontolások alkalmazandók azon kérdésre, hogy a Bizottság köteles-e – és ha igen, mennyiben – már az előzetes vizsgálati szakaszban a vizsgálat tárgyára és céljára vonatkozóan bizonyos információkat közölni az érintett jogalannyal, ami lehetővé teszi számára a védekezése hatékonyságának megőrzését a kontradiktórius szakasz során (a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 119. pontja).
- 178 Mindazonáltal ez nem jelenti azt, hogy a Bizottság már az adott jogalannyal szemben hozandó első intézkedést megelőző időszakról mindenképpen köteles lenne e jogalanyt tájékoztatni akár az uniós versenyjogon alapuló bizonyításfelvételtől vagy vizsgálati cselekményekről, főleg amennyiben az ilyen tájékoztatás főlöslegesen veszélyeztetné a Bizottság vizsgálatának sikerességét (lásd a fent hivatkozott Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 120. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 179 E megfontolások alapján kell értékelni a nyolcadik – a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott – jogalap megalapozottságát, amelyet a felperes a vele szemben folyó vizsgálati eljárásról való állítólagosan késedelmes tájékoztatásra alapít.
- 180 E tekintetben előzetesen ki kell emelni, hogy a nyolcadik jogalapjának keretében a felperes nem állítja, hogy a védelemhez való jogának gyakorlását sértette volna a közigazgatási eljárás teljességének időtartama, ezen érvelés ugyanis a hetedik jogalapjának képezi tárgyát, és ekképpen a jelen ítélet 198–221. pontjában kerül értékelésre.
- 181 Nyolcadik jogalapja keretében a felperes úgy érvel, hogy a védelemhez való jogának gyakorlását befolyásolta a 2007. október 8-i információkérés és azon időpont, vagyis 2009. február 9. között eltelt időtartam, amikor állítása szerint a Bizottság levélben tájékoztatta a vele szemben folytatott vizsgálati eljárásról, azaz másfél évvel az információkérést követően, és csupán pár héttel a kifogásközlés 2009. március 18-i megküldését megelőzően.
- 182 Nyolcadik jogalapjának alátámasztására felhozott érvelésében a felperes úgy érvel, hogy a Bizottságnak tájékoztatnia kellett volna arról, hogy vele szemben vizsgálati eljárást indított, a vizsgálat elejétől kezdve, vagy „legkésőbb” – saját megfogalmazása szerint – 2007. október 8-i információkérése alkalmával.
- 183 Így a felperes nyolcadik jogalapja megalapozottságának értékeléséhez nem kell megvizsgálni, hogy a Bizottság köteles volt-e a felperest a közigazgatási eljárás 2007. október 8-át megelőző szakaszában tájékoztatni.

- 184 Elegendő azt vizsgálni, hogy a jelen ítélet 169–177. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottság a 2007. október 8-i információkérésben elegendő információt szolgáltatott-e a felperes számára a vizsgálat céljáról és tárgyáról ahhoz, hogy lehetővé tegye az utóbbi számára a védekezése hatékonyságának megőrzését a kontradiktórius szakasz során.
- 185 Márpedig a 2007. október 8-i információkérésben a Bizottság „a hőstabilizátorok ágazatában állítólagos versenyellenes magatartásokra” hivatkozik, amelyek „a hőstabilizátorok piacán érintett felek” egy részét érintették.
- 186 A kért információk tartalmát illetően a Bizottság egy kapcsolattartó személy vagy a szóban forgó kérésre történő „válaszadásra megfelelően meghatalmazott ügyvéd [lawyer]” elérhetőségi adatait kérte.
- 187 A 2007. október 8-i információkérés 3. és 5. pontjából az is kitűnik, hogy a Bizottság a hőstabilizátorok piaca szereplői érintettségének időszakairól kívánt információt kapni, illetve arról, hogy a felperes szervezte-e a hőstabilizátorok ágazatának megbeszéléseit.
- 188 Ennélfogva ésszerűen tekinthető a 2007. október 8-i információkérés tartalma úgy, hogy a Bizottság a felperes számára a vizsgálat céljáról és tárgyáról olyan információkat szolgáltatott a felperes számára, amelyek lehetővé tették az utóbbi számára a védekezése hatékonyságának megőrzését a kontradiktórius szakasz során.
- 189 A 2007. október 8-i információkérésben a Bizottság valóban nem kifejezetten állapított meg különösen a felperest terhelő elemeket.
- 190 Azonban a 2007. október 8-i információkérésben a Bizottság nem volt köteles kifejezetten betudni bizonyos elemeket a felperesnek, és ennek következtében e szakaszban nem volt köteles a felperest tájékoztatni érintettségéről. Ahhoz, hogy a felperes védelemhez való jogai biztosítottak legyenek tekinthetőek, elegendő, ha a Bizottság világosan megjelöli kérelmének jogalapját és célját (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-446/05. sz., Amann & Söhne és Cousin Filterie kontra Bizottság ügyben 2010. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 2010., II-1255. o.] 334. pontját).
- 191 Mi több, még ha úgy is kellene tekinteni, hogy a Bizottság köteles lett volna legalábbis tájékoztatni a felperest a vélelmezett jogsértésekről, valamint arról, hogy ezen esetleges jogsértésekkel kapcsolatos kifogásoknak teheti ki magát, meg kell állapítani, hogy a Bizottság tiszteletben tartotta e kötelezettséget a 2007. október 8-i információkérés tartalmára tekintettel, amint az a jelen ítélet 185–187. pontjában megállapítást nyert.
- 192 Következésképpen a felperes nyolcadik jogalapja nem megalapozott.
- 193 Mindenesetre, még akár feltéve azt is, hogy a felperest késedelmesen tájékoztatták a vele szemben folytatott vizsgálati eljárásról, tehát csupán 2009. február 9-én, a felperes nem bizonyította, hogy e késedelem sértette volna a védelemhez való jogának gyakorlását.
- 194 Meg kell tehát állapítani, hogy a felperes e tekintetben csupán S. úr memóriájának 2007 és 2009 közötti romlásával érvel.
- 195 Márpedig ezen érvre a felperes nem hivatkozhat eredményesen.
- 196 Függetlenül ugyanis S. úr nyilatkozatainak élettani szempontú megbízhatóságától és a kartellben játszott központi szerepétől, amit a felperes nem vitat, és ami még inkább kérdésessé teszi állításainak valóságosságát, tekintet nélkül azok tartalmára, a felperes egyáltalán nem bizonyította, hogy az ellene indított vizsgálati eljárásról csupán másfél évvel korábban történő tájékoztatás, mindez mintegy tíz évvel a vitatott tényállás végét követően miként tette volna számára lehetővé védekezése hatékonyságának megőrzését a kontradiktórius szakasz folyamán.

197 Ennélfogva el kell utasítani a nyolcadik, a felperes által a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott jogalapot.

A hetedik, az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének a közigazgatási eljárás időtartama miatti megsértésére alapított jogalapról

198 Hetedik, a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott jogalapja keretében a felperes az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének a közigazgatási eljárás időtartama miatti megsértésére hivatkozik. Rendkívül hosszú idő telt el 2003. február 12., a vizsgálatok kezdete és 2009. március 18., a kifogásközlés időpontja között, azaz több mint hat év.

199 Márpedig ezen időtartamot nem indokolja az ügy összetettségének mértéke. Ezenkívül – a felperes szerint – a Bizottságnak nem kellett volna a felperes tekintetében felfüggeszteni a közigazgatási eljárást az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás elbírálására várva.

200 A felperes védelemhez való jogának gyakorlását ez érinthette, mivel egyfelől 2009-ben S. úrnak, az AC-Treuhand-megbeszélések „vezetőjének” emlékei már erősen elhalványodtak, és másfelől a felperes már nem rendelkezett a jogsértés időszakára vonatkozó bizonyos iratokkal, mivel a dokumentumok megőrzésére irányuló kötelezettség jog által előírt határideje, amely a svájci jogban 10 év, a felperes szerint, letelt, és így csak nehézségek árán tudott védekezni a bizottság kifogásaival szemben.

201 Emlékeztetve arra, hogy a Bizottság elismerte a megtámadott határozat (771) preambulumbekzdésében, hogy a vizsgálati szakasz a szokásosnál hosszabb ideig tartott a különleges körülmények miatt, ami – a többek között a felperessel szemben – kiszabott bírságok összegének kivételes, 1%-kal való csökkentését indokolta, a Bizottság megerősíti, hogy köteles volt megvárni az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás elbírálását, és ezért az eljárás elhúzódása nem tudható be neki.

202 A Bizottság arra is hivatkozik, hogy még azt feltételezve is, hogy az időtartam neki tudható be, az nem vonhatná maga után a határozat megsemmisítését, amennyiben a felperes védelemhez való joga nem sérült.

203 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a versenypolitika terén a közigazgatási eljárásokban az ésszerű eljárási határidő betartása közösségi jogi alapelv, amelynek a betartását a közösségi bíróságok biztosítják (lásd a fent hivatkozott Technische Unie kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 40. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), ezen elv az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló egyezmény 6. cikkének (1) bekezdésén alapul, amelyet az alapjogi charta 41. cikke is tartalmaz.

204 Kiténik azonban az ítélkezési gyakorlatból az is, hogy a Bizottság egy határozatának megsemmisítése a jog alapján nem lehetséges még az eljárás túlzott időtartama esetén sem, amennyiben az érintett vállalkozások nem bizonyították megalapozottan, hogy védekezési lehetőségeik sérültek, és ezért semmi sem utal arra, hogy az eljárás elhúzódása a Bizottság határozatának tartalmára kihatással lehetett (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 49. pontját, valamint a Törvényszék T-276/04. sz., Compagnie maritime belge kontra Bizottság ügyben 2008. július 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2008., II-1277. o.] 45. pontját).

205 E különleges esetet kivéve az eljárás ésszerű időtartama elvének be nem tartása nem érinti a közigazgatási eljárás érvényességét és nem eredményezi a megtámadott határozat jogellenességét.

206 Emlékeztetni kell arra is, hogy a védelemhez való jog hatékony gyakorlásának esetleges akadályai forrásának értékelése nem szabad, hogy a közigazgatási eljárás kontradiktórius szakaszára korlátozódjon, hanem ezen eljárás egészére ki kell, hogy terjedjen, ideértve annak teljes időtartamát (a



fent hivatkozott Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 49. és 50. pontja, valamint a fent hivatkozott Technische Unie kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 54. és 55. pontja).

- 207 E megfontolások fényében kell a felperes hetedik jogalapját vizsgálni, amelyet az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének megsértésére alapít, és amelyre a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében hivatkozik.
- 208 A jelen ügyben nyilvánvaló, amint arra már a jelen ítélet 11–19. pontja emlékeztetett, hogy a Bizottság vizsgálatát ebben az ügyben a 2003. február 12-i és 13-i bizonyítási eszközökkel kezdte, amelyeket megismételt az érintett vállalkozásoknak, köztük a felperesnek 2007. október 8-án küldött információkérésekben, és 2009. március 18-án kifogásközlést intézett e vállalkozásokhoz, a megtámadott határozat 2009. november 11-i elfogadását megelőzően.
- 209 Nyilvánvaló továbbá, hogy a felperes csupán a Bizottság 2007. október 8-i információkérésétől számítva vett hivatalosan részt a jelen ügyben folytatott közigazgatási eljárásban.
- 210 Következésképpen a felperes vonatkozásában a közigazgatási eljárás 2007. október 8-tól 2009. november 11-ig tartott, azaz kicsivel több mint két évig.
- 211 Márpedig a Törvényszék szerint a jelen ügy körülményei között ezen időtartam nem tekinthető túlzottnak az ésszerű időn belüli határozathozatal elvét illetően, és így ezen értékelés elegendő lehet a felperes által az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének megsértésére alapított és a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében hivatkozott hetedik jogalap elutasításához.
- 212 A felperes mindazonáltal az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének megsértésére úgy hivatkozik, hogy az említett időtartamot nem az őt közvetlenül érintő, 2007. október 8-i információkéréstől veszi figyelembe, hanem a szóban forgó kartelleket általánosságban érintő vizsgálat kezdetétől, azaz 2003. február 12. és 13-tól, anélkül hogy a vizsgálat elejében érintett lett volna.
- 213 Függetlenül azon kérdésektől, hogy a szóban forgó kartellekre általában vonatkozó vizsgálat megindítása és a felperesnek az eljárásba bevonása között eltelt idő az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének megsértését jelenti-e, és ez a Bizottságnak tudható-e be, a felperes által az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének megsértésére alapított és a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében hivatkozott hetedik jogalap nem fogadható el.
- 214 Amint az a jelen ítélet 206. pontjában szerepel, a Bíróság kiterjesztette az ésszerű időn belüli határozathozatal elve tiszteletben tartásának értékelése szempontjából releváns időszakot a Bizottság vizsgálatának előzetes vizsgálati szakaszától kezdődő időszakra.
- 215 Még ha – amint arra a felperes hivatkozik, és amit e vonatkozásban a Bizottság sem vitat – az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének tiszteletben tartását nem a kifogásközléstől számítva kellene értékelni, és nem is a felperest érintő első vizsgálati intézkedéstől, hanem a szóban forgó jogsértő magatartásokra általában vonatkozó vizsgálati eljárás megindításától, a felperesnek a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében bizonyítania kell, hogy a védelemhez való jogának gyakorlását befolyásolta a közigazgatási eljárás időtartama, valamint hogy a megtámadott határozat tartalma emiatt módosult.
- 216 Márpedig meg kell állapítani, hogy a felperes semmiféle ilyen értelmű bizonyító erejű tény nem terjesztett elő.



- 217 A felperes ugyanis egyáltalán nem bizonyította, hogy amennyiben a Bizottság korábban bevonta volna a vizsgálatba, S. úr előszeretettel tett volna teljesen más tartalmú nyilatkozatot, amely így lehetővé tette volna a felperes számára, hogy hatékonyabban gyakorolja a védelemhez való jogát, és így módosult volna a megtámadott határozat tartalma.
- 218 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a felperes nem szolgáltatott semmilyen bizonyítékot azon dokumentumok jellegére vagy tartalmára vonatkozóan, amelyekre hivatkozhatott volna, ha megőrizte volna őket.
- 219 Végül a felperes nem hivatkozhat érvényesen a dokumentumok megőrzése svájci jog szerinti – adott esetben a vállalkozásokat terhelő – kötelezettségének határidejére, mivel a jelen ügyben előre láthatta bizonyos dokumentumok megőrzésének szükségességét a Bizottság által vele szemben felhozott kifogások okán, amennyiben a „szerves peroxidok”-ügyben 2003. március 27-én kifogásközlést küldött neki a Bizottság, és 2003. december 10-én egy neki betudható jogsértést megállapító határozatot.
- 220 Mindenesetre a felperes nem vitatja az S. úr által vezetett AC-Treuhand-megbeszélések versenyellenes jellegét „az 1999. év közepéig”, és e tekintetben a védelme szempontjából döntő időszak ezen év második fele. Márpedig azon időpontban, amikor a Bizottság a vizsgálatába vonta, azaz 2007. október 8-án, éppúgy mint a kifogásközlés időpontjában, azaz 2009. március 18-án, a dokumentumok megőrzésének határideje, amelyre a felperes hivatkozik, még nem telt le az 1999 második felére vonatkozó dokumentumokat illetően. Következésképpen akkor, sőt a kifogásközlés időpontjában is még rendelkeznie kellett valamennyi releváns dokumentummal, és azokat megőrizhette volna a védelemhez való jogának gyakorlása érdekében. Ezért nem hivatkozhat arra, hogy a közigazgatási eljárás állítólagosan túlzott időtartama a védelemhez való jogának gyakorlását befolyásolta e tekintetben.
- 221 Ennélfogva el kell utasítani a felperes által a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott, hetedik jogalapot.

A hatodik jogalap első, az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének megsértésére alapított részéről

- 222 Hatodik jogalapjának első részében a felperes 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének megsértésére hivatkozik, amennyiben a két kiszabott bírság együttes összege, azaz 348 000 euró (kétszer 174 000 euró), meghaladja a megtámadott határozat elfogadását megelőző üzleti évben megvalósított teljes forgalmának 10%-át, mivel 2008-ban a forgalma 1 763 917 euró volt.
- 223 A felperes szerint csupán egy egységes jogsértésre került sor, így a két bírság ugyanazon jogsértésre vonatkozik, és a két bírság összege nem haladhatja meg a teljes forgalom 10%-át.
- 224 Míg a kifogásközlésben a Bizottság egy egységes jogsértés fennállását fejtette hosszasan ki, a megtámadott határozatban megállapította, hogy „két párhuzamos, jóllehet hasonló jogsértés állt fenn” (a megtámadott határozat (395) preambulumbekzdése), anélkül hogy megmagyarázná elemzésének megváltoztatását, aminek folytán a megtámadott határozat megsérti az indokolási kötelezettséget.
- 225 Lényegében a Bizottság figyelmen kívül hagyja a megállapodások közötti kiegészítő jellegű kapcsolat kritériumát, azzal, hogy a megtámadott határozatban a két kartell közötti kölcsönös gazdasági függés bizonyításának terhét helyettesítette vele, míg egy egységes és összetett jogsértés fennállása egy közös versenyellenes cél követését feltételezi.
- 226 Márpedig, amint magából a megtámadott határozatból is kitűnik, a két állítólagos jogsértést megvalósító megállapodások igen szorosan kötődnek a PVC-hez kiegészítő jelleggel használt és ugyanazon ügyfélcsoportnak eladott termékeket, a megállapodások tartalmát, a követett célt, a személyeket, S. úr szerepét, az időzítést, valamint a földrajzi kiterjedést illetően.

- 227 Másodlagosan a felperes az *in dubio pro reo* elvére hivatkozik, amely azon kérdésre alkalmazandó, hogy egy vagy több jogsértést követett-e el. A jelen ügyben a két jogsértés fennállásával kapcsolatos kétség a felperesnek kell kedvezzen.
- 228 A Bizottság – elismerve, hogy a jogsértő magatartások egységével kapcsolatos álláspontját megváltoztatta a megtámadott határozatban a kifogásközléshez képest – előadja, hogy a különböző érintett felek – köztük a felperes – által különösen a kifogásközlésre adott válaszokban kifejtett eltérő véleményét figyelembe vevő új vizsgálatot követően tett így.
- 229 A Bizottság emlékeztet ezen összefüggésben arra, hogy a megtámadott határozatban kifejtette, hogy a két jogsértés esetében a megbeszéléseket külön tartották, időtartamuk eltérő volt, az érintett termékek különböztek – kémiai és fizikai tulajdonságaikban, árukban, használatukban, ügyfeleikben –, mivel bizonyos vállalkozások egy jogsértésben vettek csak részt, miközben a másik jogsértés által érintett piacon ügyfélként voltak jelen.

– Előzetes észrevételek

- 230 Először is emlékeztetni kell arra, hogy ha bizonyos jogellenes cselekményeket egységes jogsértést vagy több különálló jogsértést megvalósítónak minősítenek, az elvben nem marad következmények nélkül a kiszabható szankciókra nézve, mivel több különálló jogsértés megállapítása több különálló bírság kiszabását vonhatja maga után, minden egyes esetben az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott határokon belül, tehát a határozat elfogadását megelőző üzleti év során elért forgalom 10%-át kitevő felső határ figyelembevételével (a Törvényszék T-71/03., T-74/03., T-87/03. és T-91/03. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 118. pontja, a T-15/02. sz., BASF kontra Bizottság ügyben 2006. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-497. o.] 70. és 158. pontja, és a fent hivatkozott Amann & Söhne és Cousin Filtrerie kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 94. pontja).
- 231 Következésképpen a Bizottság egyetlen határozatban megállapíthat két különálló jogsértést, és kiszabhat két külön bírságot, amelyek teljes összege meghaladja az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott 10%-os felső határt, amennyiben az egyes bírságok összege nem haladja azt meg.
- 232 Ugyanis a fent említett felső határ alkalmazása vonatkozásában közömbös, hogy a különböző versenyjogi szabályok megsértését egységes vagy elkülönített eljárások során eltérő időpontokban szankcionálják, mivel a 10%-os felső határ az EK 81. cikk valamennyi megsértésére alkalmazandó (a Törvényszék T-68/04. sz., SGL Carbon kontra Bizottság, ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-2511. o.] 132. pontja).
- 233 A jelen ügyben a hatodik jogalap első része megalapozottságának értékeléséhez elegendő tehát megvizsgálni, hogy a Bizottság bizonyította-e, hogy két különálló jogsértés létezett, és nem csupán egy egységes jogsértés, amint azt a felperes állítja.

– A jogsértések kettősségéről

- 234 A megtámadott határozatból kitűnik, hogy az érintett piacokat illetően a (3)–(8) preambulumbekkezdésben, az érintett termékeket illetően a (75)–(77) preambulumbekkezdésben, a Bizottság szerint e kérdésben alkalmazandó elveket illetően a (388)–(394) preambulumbekkezdésben és a jelen ügyben történő alkalmazásukat illetően a (395)–(404) preambulumbekkezdésben kifejtett megfontolások összessége alapján a Bizottság a jelen ügyben két különálló jogsértés fennállását állapította meg.

- 235 Ennélfogva előjáróban el kell utasítani a megtámadott határozat két különálló jogsértés fennállására vonatkozó indokolásának hiányosságára alapított érvet, amelyet a felperes végeredményben minden alátámasztás nélkül, csupán a kifogásközlésre utalva, a védelemhez való jogának e tekintetben történő megsértésére nem hivatkozva hoz fel.
- 236 A megtámadott határozatból ugyanis kitűnik, hogy a Bizottság különböző okokra hivatkozik, amelyek lényegét a (396)–(401) preambulumbekkezdésben fejt ki, annak megállapításakor, hogy az ónszabályozók piacát érintő jogsértés párhuzamos és hasonlatos volt ugyan az ESBO/észter piacát érintő jogsértéssel, azonban attól különálló volt, figyelemmel lényegében a verseny torzítására irányuló átfogó terv hiányára, a szóban forgó piacok és termékek különbségeire, valamint a két kartell közötti kölcsönös függés hiányára, különösen a jogsértések időtartamával, résztvevőivel és a különböző összejátszásra irányuló megbeszélések időpontjával kapcsolatban.
- 237 Az ügy érdemét illetően a felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a két állítólagos jogsértés szorosan összefüggött egymással, oly mértékben, hogy egy átfogó tervből eredtek, azaz valójában egyetlen egységes jogsértést valósítottak meg.
- 238 E tekintetben mindenekelőtt arra kell emlékeztetni, hogy az egységes jogsértés fogalma olyan helyzetre vonatkozik, amelyben több vállalkozás egy folyamatos, a verseny torzítására irányuló gazdasági célt követő magatartásból álló jogsértésben, vagy olyan, egymással azonos tárgyuk (a tényezők összességének azonos célja), illetve alanyuk (az érintett vállalkozások azonossága, amelyeknek tudomásuk van a közös célról) alapján összefüggő önálló jogsértésekben vett részt (a Törvényszék T-53/03. sz., BPB kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-1333. o.] 257. pontja, és a fent hivatkozott Amann & Söhne és Cousin Filtrerie kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 89. pontja).
- 239 Ezt követően meg kell jegyezni, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértése nemcsak elszigetelt cselekmény eredménye lehet, hanem cselekmények sorozata, vagy még inkább folyamatos magatartás eredménye is. Ez az értelmezés nem vitatható azon az alapon, hogy a cselekmények sorozatának vagy a folytatólagos magatartásnak az egyes elemei önmagukban is az említett rendelkezés megsértésének minősülhetnek. Amennyiben a különböző cselekmények – azonos, a közös piacon belüli versenyt torzító tárgyuk alapján – „átfogó terv” keretébe illeszkednek, a Bizottság a fenti cselekmények miatti felelősséget jogszerűen róhatja fel az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján (a fent hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 258. pontja).
- 240 Végül meg kell jegyezni, hogy az egységes célkitűzés fogalma nem határozható meg a jogsértés által érintett piacon belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, mivel a verseny érintettsége mint célkitűzés vagy mint tárgy az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó valamennyi magatartásnak a lényegéhez tartozik. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folyamatos jogsértés fogalma elveszti értelmének egy részét, mivel az lenne a következménye, hogy a valamely gazdasági ágazatot érintő, az EK 81. cikk (1) bekezdésében tiltott különböző magatartásokat szisztematikusan egységes jogsértést megvalósító elemeknek kellene minősíteni (lásd a Törvényszék T-208/06. sz., Quinn Barlo és társai kontra Bizottság ügyben 2011. november 30-án hozott ítéletének [EBHT 2011., II-7953. o.] 149. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 241 Ily módon ahhoz, hogy különböző cselekményeket egységes és folyamatos jogsértésnek lehessen minősíteni, azt kell megvizsgálni, hogy e cselekmények kiegészítik-e egymást abban az értelemben, hogy mindegyiknek a rendes verseny egy vagy több következményével való szembenézés volt a célja, és a kölcsönhatás révén hozzájárultak a gazdasági szereplők által – az egységes célra irányuló átfogó terv keretében – kívánt versenyellenes hatás egészének megvalósításához. E tekintetben figyelembe kell venni valamennyi körülményt, amely megalapozhatja vagy megkérdőjelezheti e kapcsolatot, mint

- például a szóban forgó különböző cselekmények időtartamát, tartalmát (beleértve az alkalmazott módszereket), és ezzel kapcsolatosan azok célját (lásd a fent hivatkozott Amann & Söhne és Cousin Filtrerie kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 92. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 242 A Bizottság tehát objektív indokok alapján indíthat különböző eljárásokat, állapíthat meg különböző jogsértéseket és szabhat ki több, különböző bírságot (lásd a fent hivatkozott Amann & Söhne és Cousin Filtrerie kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 93. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 243 E megfontolások fényében kell értékelní a felperes azon állítását, amely vitatja két különálló jogsértés fennállását, és egy „átfogó terv” keretében illeszkedő egységes jogsértés létrehozására hivatkozik.
- 244 E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy a felperes nem hivatkozhat érvényesen azon tényre, hogy a két kartell egy folyamatos, a verseny torzítására irányuló gazdasági célt követő magatartás keretében illeszkedik. Amint arra a jelen ítélet 240. pontja is emlékeztet, az egységes célkitűzés fogalma nem határozható meg a jogsértés által érintett piacokon belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, mivel a verseny érintettsége mint célkitűzés vagy mint tárgy az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó valamennyi magatartásnak a lényegéhez tartozik. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folyamatos jogsértés fogalma a jelen ügyben elveszti értelmének egy részét, mivel az lenne a következménye, hogy a valamely gazdasági ágazatot – azaz a jelen esetben a hőstabilizátorok ágazatát – érintő, az EK 81. cikk (1) bekezdésében tiltott különböző magatartásokat szisztematikusan egységes jogsértést megvalósító elemeknek kellene minősíteni.
- 245 Nyilvánvalóan nem vitatott továbbá, hogy az AC-Treuhand-megbeszéléseken ugyanazon vállalkozások képviselői vettek részt az ónszabályozók piacával, illetve az ESBO/észter piacával kapcsolatban. Bizonyos vállalkozások – tudniillik az Akzo-, az Elf Aquitaine-, a Chemtura- és a BASF-csoportokhoz tartozó vállalkozások –, amelyek képviseltették magukat az ónszabályozókkal kapcsolatos megbeszéléseken, ugyanazok voltak, mint az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos megbeszéléseken résztvevők.
- 246 Mindez azonban nem változtat azon a tényen, hogy a szankcionált jogsértések fő résztvevői esetében a jogalanyok ezen azonossága csak részleges, ki kell ugyanis emelni, hogy bizonyos vállalkozások csupán a két kartell egyikében vettek részt. Így az MRF Michael Rosenthal, a Reagens, valamint a Baerlocher-csoportokhoz tartozó vállalkozások csak az ónszabályozókkal kapcsolatos kartellben vettek részt, míg a Faci és a GEA-csoportokhoz tartozó vállalkozások csak az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos kartellben vettek részt.
- 247 Ki kell emelni továbbá, hogy tekintettel az ónszabályozókra, illetve az ESBO/észter-ágazatra vonatkozó AC-Treuhand-megbeszéléseken egyaránt részt vevő vállalkozásokra, e vállalkozások közül néhány nem képviseltette magát szükségszerűen ugyanabban az időszakban ugyanazon természetes személyek által, attól függően, hogy egyik vagy másik kartellről volt szó, amint az a megtámadott határozat I. mellékletében található táblázatból is kitűnik.
- 248 Következésképpen az érintett vállalkozások részleges azonossága ellenére kizárt, hogy minden szóban forgó vállalkozás és képviselőik tudatában lettek volna, hogy egységes jogsértést jellemző közös célt követnek.
- 249 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy különböző, jóllehet szomszédos termékek piacainak létezésére az EK 81. cikk megsértése kiterjedésének, és következésképpen azonosságának értékelésekor döntő kritérium (lásd a Törvényszék T-11/05. sz., Wieland-Werke és társai kontra Bizottság ügyben 2010. május 19-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 83. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).



- 250 Márpedig, jóllehet a jelen ügyben nem vitatott, hogy a szóban forgó termékek piacai legalábbis szomszédosak, a szóban forgó termékek, tudniillik az ónszabályozók, az ESBO és az észterek nem tekinthetők az egységes jogsértés fennállása megállapítása érdekében azonos piacra tartozónak.
- 251 Függetlenül a kémiai és fizikai tulajdonságaik vagy alkalmazásuk kérdésétől, mindenekelőtt kitűnik, hogy – amint az a jelen ítélet 245. pontjában már megállapítást nyert – csak az ágazat nagy európai csoportjai szállítottak ónszabályozókat, ESBO-t és észtereket egyaránt.
- 252 Az ügy irataihoz csatolt különböző iratokból, illetve a különböző megbeszélések szóban forgó termékek szerinti kettősségéből kitűnik, hogy az alkalmazott és a jelen ügyben a versenytársak által jogellenesen rögzített árak jelentősen eltértek attól függően, hogy az ónszabályozókról vagy az ESBO/észter-ágazatról volt szó.
- 253 Végül ki kell emelni, amint arra a Bizottság is helyesen hivatkozott, és amit a felperes sem vitat lényegében, hogy bizonyos vállalkozások, mint a Baerlocher és a Reagens, egyszerre voltak az ónszabályozók szállítói és az ESBO/észterek vevői.
- 254 Ennélfogva a Bizottság az egységes jogsértés fennállásának kizárásához és két különálló – az ónszabályozókra, illetve az ESBO/észter-ágazatra vonatkozó – jogsértés megállapításához jogosan talalta úgy, hogy e termékpiacok különböznek.
- 255 Harmadszor ki kell emelni, hogy azon tény, miszerint a két kartell esetleg két különböző termékpiachoz kapcsolódott, nem feltétlenül zárja ki, hogy ugyanazon átfogó terv részét képezzék, amennyiben megállapítható, hogy feltételeiket vagy koordinációjukat tekintve kiegészítő jellegű kapcsolat áll fenn közöttük.
- 256 Márpedig a szóban forgó különböző cselekményeket nem lehet egységes jogsértésnek minősíteni, amennyiben e cselekmények nem egészítik ki egymást abban az értelemben, hogy azok egyikének sem a rendes verseny egy vagy több következményével való szembenézés volt a célja, és a kölcsönhatás révén nem járultak hozzá a gazdasági szereplők által – az egységes célra irányuló átfogó terv keretében – kívánt versenyellenes hatás egészének megvalósításához.
- 257 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra – amint azt a jelen ítélet 253. pontja kiemeli, és amit a felperes nem is vitat –, hogy a szóban forgó két kartell egyikének bizonyos résztvevői a másik kartellben részt vevő vállalkozásoktól vásároltak.
- 258 Márpedig – amint arra a felperes a kifogásközlésre adott válaszában hivatkozik –, értelmetlen lett volna, hogy az ónszabályozókra vonatkozó kartellben részt vevő vállalkozások, mint a Baerlocher és a Reagens, egy egységes jogsértést megvalósító, átfogó kartellben vegyenek részt, mivel az ESBO/észter-ágazat vevői, és következésképpen annak káros hatásait kellett elviselniük, kivéve ha e vállalkozásokat megkímélték a kartell ez utóbbi ágazatban gyakorolt hatásaitól, amire mindazonáltal a felperes nem hivatkozik a közös terv létezésének bizonyítása végett, és ami egyébiránt semmi esetre sem következik az iratokból.
- 259 Ki kell emelni továbbá, hogy e két kartell időtartama eltérő. Függetlenül ugyanis annak kérdésétől, hogy pontosan mikor értek véget, illetve hogy e két kartell csupán 1993. december 1-jétől tudható be a felperesnek, amikor is a Fides jogutódja lett, a felperes nem vitatja, hogy az ónszabályozókra vonatkozó kartell 1987 februárjában kezdődött, míg az ESBO/észter-ágazatra vonatkozó csupán 1991 szeptemberében.
- 260 Ebből az következik, hogy a két kartell tagjainak nem volt sem közös projektje, sem közös célja, amely a két érintett piacon a verseny összehangolt és teljes megszüntetésére irányult volna (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-43/02. sz., Jungbunzlauer kontra Bizottság, ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3435. o.] 312. pontját).



- 261 Végül ki kell emelni, amint az a megtámadott határozat I. mellékletében található táblázatokból is kitűnik, a felperes maga is elismeri közvetve, de szükségképpen a keresetlevélben, nem csupán szinte egyetlen ónszabályozókkal kapcsolatos megbeszélést sem tartottak az ESBO/észter-ágazattal kapcsolatos megbeszélésekkel azonos napon, hanem, és legfőképp, jóllehet gyakran egymáshoz közel voltak időben, e megbeszélések között több nap, sőt több mint egy hét is eltelt.
- 262 Ebből teljesen egyértelműen következik, hogy a két kartell tagjainak nem lehetett sem közös projektje, sem közös célja, amely a két érintett piacon a verseny összehangolt és teljes megszüntetésére irányult volna.
- 263 Ezen elemek fényében meg kell állapítani, hogy a Bizottság kellő bizonyossággal állapította meg két különálló jogsértés fennállását, így el kell utasítani azon érvet, amelyet a felperes arra alapít, hogy a kétség az ő javára kellene döntsön e helyzetben, és ennek következtében a Bizottság nem követett el hibát, amikor a megtámadott határozat (401) preambulumbekzdésében megállapította az EK 81.cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke egységes és folyamatos megsértését az ónszabályozók tekintetében, és megállapított egy különálló, egységes és folyamatos jogsértést az ESBO/észter-ágazat tekintetében.
- 264 Végül ki kell emelni, hogy a fenti megfontolások összességét nem kérdőjelezhetik meg a felperes egyéb érvei.
- 265 Ugyanis ezen összefüggésben nem releváns sem a felperesnek betudható jogsértő magatartások tárgyának egységes jellege, sem azon tény, miszerint egyetlen személy, azaz S. úr „vezette” a két kartellt, sem azon tény, miszerint a felperes csak az érintett két piac egyikén tevékenykedett, tekintettel a jogsértések elkövetésében játszott sajátos szerepére, amely jogsértések kettősségét a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította.
- 266 Végül az ezzel ellentétes megoldás a felpereshez hasonló tanácsadó vállalkozások számára lehetővé tenné, hogy fokozzák az azonos célú, azonos személlyel folytatott, összejátszásra irányuló tevékenységeiket különálló vagy akár szomszédos piacokon, azon egyetlen kockázattal, hogy egy bírságot szabnak csak ki velük szemben, ami egyáltalán nem lenne kielégítő a versenyszabályok hatékonyságát és az elrettentés követelményét illetően.
- 267 Ennélfogva el kell utasítani a hatodik jogalap első részét, valamint a felperes által a megtámadott határozat megsemmisítése érdekében felhozott valamennyi jogalapot.

*A megtámadott határozatnak a kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatására irányuló kérelmekről*

- 268 A megtámadott határozatnak a vele szemben kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatására irányuló másodlagos kérelmeinek alátámasztására a felperes négy jogalapra, valamint egy ötödik jogalap második részére hivatkozik, amelyek először is a jogsértések időtartamával kapcsolatos mérlegelési hibán (első jogalap); másodszer a közigazgatási eljárás hosszán (hetedik jogalap); harmadszor a Bizottságot terhelő azon kötelezettségen, hogy csupán jelképes bírságot szabjon ki a jelen eset körülményei között (negyedik jogalap), negyedszer a 2006. évi iránymutatásnak a bírság alapösszegének megállapításával kapcsolatos megsértésén (ötödik jogalap), valamint ötödször az említett irányelvnek a felperes fizetési képességének megállapításával kapcsolatos megsértésén (a hatodik jogalap második része) alapulnak.

Az első, a jogsértések időtartamával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított jogalapról

- 269 Első jogalapjában a felperes úgy érvel, hogy a Bizottságnak a jogsértések időtartamával kapcsolatos értékelése hibás, amennyiben a jogsértések nem tartottak 2000. március 21-ig az ónszabályozók esetében, illetve 2000. szeptember 26-ig az ESBO/észter-ágazat esetében.

- 270 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ítélet 48–164. pontjában megállapítást nyert, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította a jogsértések legalább 1999. november 11-ig való fennállását.
- 271 Ekképpen az első jogalap, még ha megalapozott is lenne, csak az 1999. november 11-től az ónszabályozók tekintetében 2000. március 21-ig tartó időszakot, az ESBO/észter-ágazat tekintetében pedig az 2000. szeptember 26-ig tartó időszakot illetően állhat helyt.
- 272 Meg kell továbbá jegyezni – különösen a felperes által a Törvényszék ez irányú kérdésére a tárgyalást megelőzően adott írásbeli válasza, illetve azon tény alapján, hogy a felperes nem emelt kifogást az ekképpen megfogalmazott, tárgyalásra készített jelentéssel kapcsolatban –, hogy a felperes első jogalapja nem annyira a megtámadott határozat megsemmisítésére irányul, mint inkább az említett határozatban vele szemben kiszabott bírságok összegének csökkentésére a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében.
- 273 Következésképpen a jelen ügyben e jogalap nem állhat helyt a megtámadott határozatnak a felperessel szemben kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatását illetően.
- 274 Amint ugyanis a megtámadott határozat (713) és (751)–(753) preambulumbekzdéséből kitűnik, a bírásznak a jogsértések súlya és időtartama alapján átalányjelleggel megállapított összegét a Bizottság a bírás megállapításának végső szakaszában jelentősen csökkentette az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének alkalmazásában.
- 275 Ekképpen a jogsértések időtartamának a szóban forgó utolsó és rövid időszakain alapuló esetleges csökkentés nem tenné lehetővé a 2006. évi iránymutatás értelmében a megtámadott határozatban kiszabott bírságok végső összegének további csökkentését.
- 276 Így az első jogalapot, amelyet a felperes a megtámadott határozatnak a vele szemben kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatása érdekében hoz fel, el kell utasítani, mint hatástalant.

A hetedik, a közigazgatási eljárás időtartamára alapított jogalapról

- 277 Hetedik jogalapja keretében a felperes az ésszerű időn belüli határozathozatal elvére hivatkozva a közigazgatási eljárás túlzott időtartamát rója fel a Bizottságnak, elsődlegesen a megtámadott határozat megsemmisítése, és másodlagosan a vele szemben kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatása érdekében.
- 278 Mivel e jogalapot a megtámadott határozat megsemmisítésével kapcsolatban a Törvényszék elutasította, az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének esetleges megsértése csupán a megtámadott határozatban a felperessel szemben kiszabott bírságok összegének megváltoztatását vonhatná maga után.
- 279 Márpedig a Törvényszék a korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva azt állapítja meg, hogy nincs helye a megtámadott határozatban a felperessel szemben kiszabott bírságok csökkentésének a Bizottság által már biztosított csökkentésen felül, mivel az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének a felperes által kifogásolt megsértése semmilyen hatással nem bírt a védelemhez való jogának gyakorlására.
- 280 Következésképpen e jogalapról nem lehet helyt adni.
- 281 Mindenesetre ahhoz, hogy e jogalapról helyt lehessen adni a megváltoztatást illetően, a felperesnek bizonyítania kellene az ésszerű időn belüli határozathozatal elvének a Bizottság általi megsértését.

- 282 Márpedig a jelen ítélet kimondta, hogy a felperes nem bizonyított ilyen jogsértést.
- 283 Ennélfogva el kell utasítani a hetedik jogalapot, amelyet a felperes a megtámadott határozatnak a vele szemben kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatása érdekében hoz fel.
- A negyedik, a Bizottságot terhelő azon kötelezettségen alapuló jogalapról, hogy a jelen eset körülményei között csupán jelképes bírságot szabjon ki
- 284 Negyedik jogalapja keretében a felperes úgy érvel, hogy a Bizottságnak csupán jelképes bírságot kellett volna kiszabnia vele szemben, amennyiben az EK 81. cikk vele szemben való alkalmazása nem volt előrelátható, valamint hogy a 2006. évi iránymutatás biztosítja számára e lehetőséget, és a Bizottság csupán jelképes bírságot szabott ki vele szemben a „szerves peroxidok”-ügyben.
- 285 A jelen ügyben e jogalapról nem lehet helyt adni.
- 286 Nem róható fel ugyanis a Bizottságnak, hogy megsértette azon állítólagos kötelezettségét, hogy a jelen ügyben csupán jelképes bírságot szabjon ki.
- 287 Kétségtelen, hogy a 2006. évi iránymutatás 36. pontja értelmében a „Bizottság adott esetben jelképes bírságot is kiszabhat”, azonban az „ilyen bírság kiszabását a határozat szövegében indokolni kell”.
- 288 Mindazonáltal egyértelműen kitűnik magának a rendelkezésnek a szövegéből, hogy a jelképes bírság kiszabása semmi esetre sem jelent kötelezettséget a Bizottság számára, csupán a mérlegelése körébe tartozó lehetőséget, a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének sérelme nélkül.
- 289 A Bizottságot terhelő azon állítólagos kötelezettséget, hogy a jelen ügyben jelképes bírságot szabjon ki, nem alapozza meg a Bizottság korábbi gyakorlata, különösen nem a „szerves peroxidok”-ügyben a felperessel szemben kiszabott bírság.
- 290 Az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanis kitűnik, hogy az a tény, hogy a Bizottság a múltban bizonyos típusú jogsértésekre eltérő mértékű bírságokat alkalmazott, nem fosztja meg a Bizottságot attól a lehetőségtől, hogy az 1/2003 rendeletben megjelölt korlátok között megemelje ezt a mértéket, amennyiben ez szükséges ahhoz, hogy biztosítsa a közösségi versenypolitika végrehajtását; éppen ellenkezőleg: a közösségi versenyszabályok hatékony alkalmazása megkívánja, hogy a Bizottság a bírságok mértékét bármikor e politika igényeihez tudja igazítani (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 169. és 227. pontja, valamint a C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-1331. o.] 90. pontja).
- 291 E következtetést nem kérdőjelezi meg a felperesnek a megtámadott határozatban kiszabott bírságok állítólagosan előre nem látható mivoltára alapított érvelése.
- 292 Ugyanis, amennyiben a harmadik – az EK 81. cikknek, valamint a bűncselekmények és büntetések jogszerűsége elvének megsértésére alapított – jogalap alátámasztására felhozott érveléssel azonos ennek tartalma, a jelen ítélet 43–46. pontjában kifejtett okokból ezen érvelést is ugyanúgy el kell utasítani.
- 293 Ennélfogva el kell utasítani a negyedik jogalapot, amelyet a felperes a megtámadott határozatnak a vele szemben kiszabott bírságok összegének tekintetében történő megváltoztatása érdekében hoz fel.

Az ötödik jogalapról és a hatodik jogalap második részéről, amelyek a 2006. évi iránymutatás megsértésén alapulnak

- 294 Ötödik jogalapjában és hatodik jogalapja második részében a felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette a 2006. évi iránymutatást, mivel egyfelől a felperessel szemben a megtámadott határozatban kiszabott bírságokat nem átalányként kellett volna megállapítani, hanem a jogsértéshez kapcsolódó szolgáltatások nyújtásáért kapott díjak alapján, a 2006. évi iránymutatásban kifejtett módszerek megfelelően, és mivel másfelől a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie a 2006. évi iránymutatás 35. pontja szerinti fizetési képességét.
- 295 A jelen ügyben az ötödik jogalap és a hatodik jogalap második része nem fogadható el.
- 296 Először is meg kell állapítani, hogy a felperes ötödik jogalapja téves előfeltételezésen nyugszik.
- 297 A 2006. évi iránymutatás alkalmazásában „a Bizottság [az említett iránymutatás] 37. pont[jának] sérelme nélkül az alábbi, kétlépcsős módszertant fogja használni a vállalkozások[kal szemben] [...] kiszabott bírságok megállapításához”, tudniillik „[e]lső lépésként a Bizottság meghatározza az alapösszeget az egyes vállalkozások [...] számára”, és „[m]ásodik lépésként ezt az alapösszeget korrigálhatja: emeli vagy csökkenti”, tekintettel arra egyrészt, hogy a bírság alapösszege „az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben aránylik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg”, és másrészt „[a] kiszabásra kerülő bírságok alapösszegének meghatározásához a Bizottság a jogsértés által közvetlenül vagy közvetve érintett, a vállalkozás által az EGT-n belül, az érintett földrajzi területen értékesített áruk és szolgáltatások eladásának értékét alkalmazza [...] rendszerint a vállalkozásnak a jogsértésben való részvétele utolsó teljes üzleti évében [...]” (a 2006. évi iránymutatás 9–13. pontja).
- 298 Márpedig a 2006. évi iránymutatás célja – a magasabb szintű jogra figyelemmel – azon feltételeknek a pontosítása, amelyeket a Bizottság az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése által a bírságkiszabás tekintetében ráruházott mérlegelési jogkör gyakorlásának keretében alkalmaz. Az iránymutatás nem képezi a határozat jogi alapját – mivel azt az 1/2003 rendelet adja –, ám általánosan és elvont módon meghatározza azt a módszert, amelyet a Bizottság magára vállalt az e határozatban kiszabott bírságok összegének megállapítása végett, következésképpen garantálja a vállalkozások jogbiztonságát (a Törvényszék T-259/02-T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai egyesített ügyekben 2006. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 219. és 223. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 299 Noha az iránymutatás nem tekinthető olyan jogszabálynak, amelyet a közigazgatás minden esetben köteles követni, olyan követendő gyakorlati magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a közigazgatás egyes esetekre nézve nem térhet el indokolás nélkül (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4429. o.] 91. pontját, valamint a fent hivatkozott Romana Tabacchi kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 72. pontját).
- 300 A Bizottság saját mérlegelési jogkörének az iránymutatás elfogadásából származó korlátozásával mindazonáltal nem összeegyeztethetetlen a Bizottság lényeges mérlegelési mozgásterének fenntartása (a Törvényszék T-44/00. sz., Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2223. o.] 246., 274. és 275. pontja).
- 301 Ebben az értelemben a Bizottság a 2006. évi iránymutatás 37. pontjában kifejtette, hogy „[b]ár [az említett] iránymutatás meghatározza az általános módszertant a bírságok megállapítását illetően, azonban az egyes ügyek egyedisége vagy egy bizonyos ügy esetében az elrettentő hatás elérésének szükségessége okán [...] eltérhet ezektől a módszerektől”.



- 302 Márpedig meg kell állapítani, hogy a jelen esetben a felperes nem volt jelen a jogsértések által érintett piacokon, így a jogsértéshez közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó szolgáltatásai eladási értéke egyáltalán nem, vagy nem releváns módon jelent meg a felperes szóban forgó jogsértésekben való részvételének az érintett piacokra gyakorolt hatásában.
- 303 Ennélfogva a Bizottság számára lehetetlen volt a felperes által az érintett piacokon megvalósított eladások értékét elfogadni, és nem fogadhatta el a felperes által kapott díjazás összegét sem, mivel utóbbi egyáltalán nem képviselte az említett értéket.
- 304 A jelen ügy ezen sajátos körülményei tették lehetővé, sőt kötelezővé a Bizottság számára, hogy eltérjen a 2006. évi iránymutatástól annak 37. pontjára támaszkodva (lásd ebben az értelemben és analógia útján a Bíróság C-76/06. P. sz., Britannia Alloys & Chemicals kontra Bizottság ügyben 2007. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-4405. o.] 30. pontját).
- 305 Ennélfogva a Bizottság helyesen tért el ez a 2006. évi iránymutatásban kifejtett módszertől, a bírság összegét átalányként állapítva meg, és végeredményében az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott felső határt meg nem haladóan.
- 306 A Bizottság csak akkor hivatkozhat az iránymutatás 37. pontjára, ha azt és a kiszabott bírság összege megállapításának kritériumait a szóban forgó határozatban megfelelően megindokolja.
- 307 A jelen ügyben mindazonáltal nem vitatott, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (746)–(751) preambulumbekkezdésében kellőképpen megindokolta a felperessel szemben kiszabott bírságok összegét.
- 308 Mindenesetre a Törvényszék a korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva azt állapítja meg, hogy a felperessel szemben a megtámadott határozatban megállapított jogsértések miatt kiszabott bírságok összege megfelelő, tekintettel többek között az említett jogsértések súlyára.
- 309 Másodsorban meg kell állapítani, hogy a hatodik jogalap második része sem helytálló.
- 310 A 2006. évi iránymutatás 35. pontja értelmében „[k]ülönleges körülmények fennállása esetén a Bizottság kérelemre figyelembe veheti a vállalkozás adott szociális és közgazdasági környezetben fennálló fizetési képességének hiányát”.
- 311 Ugyanakkor a felperes tényleges gazdasági helyzetétől függetlenül nyilvánvaló, hogy a felperes egyáltalán nem nyújtott be ez irányú kérelmet a Bizottsághoz.
- 312 Márpedig a Törvényszék már kimondta, hogy a bírság összegének a 2006. évi iránymutatás (35) bekezdése értelmében vett csökkentését illetően ki kell emelni, hogy az ilyen csökkentés három együttes feltételtől függ, nevezetesen a közigazgatási eljárásban kérelem benyújtása, sajátos társadalmi és gazdasági környezet fennállása, valamint a vállalkozás fizetési képességének hiánya, és a vállalkozásnak objektív bizonyítékokkal kell szolgálnia annak alátámasztására, hogy a bírság kiszabása visszavonhatatlanul veszélybe sodorná a gazdasági életképességét, és teljesen megfosztaná eszközeit az értéküktől, ami nem feltétlenül felel meg egy olyan felszámolási eljárás megindításának, amelyben értékkel bíró eszközök szerepelnek (a Törvényszék T-204/08. és T-212/08. sz., Team Relocations és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítéletének [EBHT 2011., II-3569. o.] 171. pontja, valamint a T-199/08. sz., Ziegler kontra Bizottság ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletének [EBHT 2011., II-3507. o.] 165. pontja).
- 313 Következésképpen a felperes nem kifogásolhatja, hogy a Bizottság e címen nem csökkentette a vele szemben kiszabott bírság összegét.



- 314 Következésképpen el kell utasítani a hatodik jogalap második részét, valamint a felperes által a megtámadott határozat megváltoztatása érdekében hivatkozott valamennyi jogalapot, mely a vele szemben kiszabott bírságok összegére vonatkozik.
- 315 A fenti megfontolások összességére tekintettel a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

### **A költségekről**

- 316 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felperest, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a saját költségeinek viselésén kívül a Bizottság részéről felmerült költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (harmadik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) **A Törvényszék a keresetet elutasítja.**
- 2) **A Törvényszék az AC-Treuhand AG-t kötelezi a költségek viselésére.**

Czúcz

Labucka

Gratsias

Kihirdetve Luxembourgban, a 2014. február 6-i nyilvános ülésen.

Aláírások